

LES ENTITATS FINANCERES: UNA NOVA REALITAT

Pau Farré Martínez

Tutor: José Luis Espallargas Castro

Febrer
2024

RESUMEN

El presente trabajo estudia la evolución de las entidades financieras en España, Cataluña y en la provincia de Tarragona. Es por eso que el foco lo ponemos en la historia y evolución de Caixa Tarragona, como caja de ahorros de referencia en la citada provincia. Asimismo, el trabajo también se centra en ofrecer la visión de los usuarios de mayor edad ante el cambio de paradigma de las entidades financieras (reducción del número de sucursales, relación con el clientes, etc.), así como recoger la opinión de trabajadores en activo y extrabajadores de esta entidad.

Me he acercado a este tema motivado por un interés en comprender el impacto que tuvo la entidad en el desarrollo económico y social de la región y en la población tarraconense desde la creación hasta su fin.

La metodología utilizada para conseguir los objetivos de la investigación se centra en una búsqueda bibliográfica de los orígenes y la evolución de las cajas de ahorro, junto con entrevistas a trabajadores y extrabajadores de Caixa Tarragona y una encuesta realizada a población de más de cincuenta años con la que se pretende recoger la opinión ante la nueva situación.

Los resultados revelan diversas etapas de expansión y desafíos sufridos por Caixa Tarragona a lo largo del tiempo, desde su establecimiento como caja de ahorros hasta las adaptaciones necesarias para afrontar los cambios en el entorno económico. También ha servido para ver los diferentes procesos de superación atravesados por la entidad durante esos años, donde la entidad experimentó fases de absorción por parte de otras entidades financieras.

En conclusión, esta investigación ayuda a mejorar la comprensión de la evolución de las entidades financieras y en concreto la historia de Caixa Tarragona y su influencia en la comunidad. Se observa un descenso importante en el número de entidades financieras debido a diferentes procesos de absorción y fusión. Ello conlleva un descenso del número de sucursales en el territorio, con lo que se aprecia un empeoramiento del servicio ofrecido por estas entidades, que se ve más reflejado en la población de mayor edad.

Este conocimiento no solo beneficia a investigadores de la historia económica, sino también a aquellos interesados en conocer información sobre entidades que dejaron un legado hace menos de cien años, aunque, por desgracia hoy en día, ya hayan desaparecido.

ABSTRACT

This paper studies the evolution of financial entities in Spain, Catalonia, and the province of Tarragona. That's why the focus is on the history and evolution of Caixa Tarragona, as a reference savings bank in the mentioned province. Likewise, the work also aims to offer the perspective of older users regarding the paradigm shift in financial institutions (reduction of the number of branches, customer relations, etc.), as well as to gather the opinions of current employees and former employees of this entity.

I approached this topic motivated by an interest in understanding the impact that the entity had on the economic and social development of the region and the population of Tarragona from its creation to its end. The methodology used to achieve the research objectives focuses on a bibliographic search of the origins and evolution of savings banks, along with interviews with current and former employees of Caixa Tarragona and a survey conducted with a population over fifty years old to collect opinions on the new situation.

The results reveal various stages of expansion and challenges faced by Caixa Tarragona over time, from its establishment as a savings bank to the necessary adaptations to face changes in the economic environment. It has also served to observe the different processes of overcoming experienced by the entity during those years, where the institution went through phases of absorption by other financial entities.

In conclusion, this research helps improve the understanding of the evolution of financial institutions, specifically the history of Caixa Tarragona and its influence on the community. There is a significant decrease in the number of financial entities due to various absorption and merger processes. This leads to a decrease in the number of branches in the territory, reflecting a deterioration in the services offered by these entities, particularly affecting the older population.

This knowledge benefits not only researchers in economic history but also those interested in information about entities that left a legacy less than a hundred years ago, even though, unfortunately, they have already disappeared in today's context

AGRAÏMENTS

Vull expressar el meu agraïment a totes aquelles persones que han contribuït en el meu treball de recerca.

En primer lloc, voldria agrair al meu tutor del treball pel seu suport continu i per la seva orientació durant tot el procés del treball de recerca.

Així mateix, agraeixo als meus pares totes les hores que hi han dedicat en ajudar-me a millorar el treball i pel seu suport incondicional.

També vull agrair de manera especial a totes les persones que he tingut la capacitat d'entrevistar i agrair la seva disposició per compartir-me les seves experiències i els seus coneixements.

Addicionalment, vull donar les gràcies a totes les persones que han participat en l'enquesta. La seva participació ha estat fonamental per la recopilació de dades.

Finalment, vull agrair de tot cor a totes les persones que han aportat el seu temps al projecte de diverses maneres diferents. Sense la vostra bona voluntat, aquest treball no hauria estat possible.

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. OBJECTIUS	9
3. MARC TEÒRIC	10
3.1. L'ORIGEN DE LES CAIXES D'ESTALVIS. ELS "MONTES DE PIEDAD"	10
3.2. DESENVOLUPAMENT DE LES CAIXES D'ESTALVIS	13
3.3. EL DECLIVI DE LES CAIXES D'ESTALVIS	14
3.3.1. CAUSES DEL DECLIVI	14
3.4. LES CAIXES D'ESTALVIS A ESPANYA I A CATALUNYA	20
3.4.1. LA CRISI I LA GRAN RECESSIÓ DE LES OFICINES BANCÀRIES	20
3.4.2. CONCENTRACIÓ BANCÀRIA: DEL PAÍS DE LES CAIXES D'ESTALVI ALS GRANS BANCS SENSE SEU SOCIAL	30
3.4.3. LA DERIVADA URBANA. L'IMPACTE DE LA GRAN CIUTAT	33
3.4.4. LA DERIVADA RURAL. FER QUILÒMETRES PER ANAR A TREURE DINERS	33
3.4.5. LA DERIVADA LABORAL. LES CARES D'UN CANVI RADICAL	35
3.5. UN CAS CONCRET: CAIXA TARRAGONA	36
3.5.1. ELS INICIS DE CAIXA TARRAGONA (1950-1960)	36
3.5.2. L'EXPANSIÓ (1960-1975)	41
3.5.3. LA CONSOLIDACIÓ (1976-1995)	47
3.5.4. ELS ÚLTIMS VESTIGIS (2024)	52
4. METODOLOGIA I INSTRUMENTS DE RECERCA	54
4.1. L'ENTREVISTA	54
4.2. L'ENQUESTA	60
5. RESULTATS	61
6. CONCLUSIONS	65
7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	67
8. ANNEXOS	69

1. INTRODUCCIÓ

Quan la tutora ens va preguntar quin seria el tema escollit a l'hora de fer el nostre treball de recerca, ho vaig tenir molt clar. Volia fer un treball on es pogués explicar el canvi que han experimentat les entitats financeres i especialment les caixes d'estalvis en els últims cinquanta anys, així com cercar les raons del perquè d'aquest canvi.

Una important recerca bibliogràfica a partir de diferents fonts ha permès veure l'evolució d'aquest mercat financer al nostre país. És aquest, doncs, un dels objectius del present treball.

Segons l'editorial del Diari Ara del passat 8 d'octubre de 2023, la manera com els ciutadans ens relacionem quotidianament amb els bancs ha canviat radicalment en els últims quinze anys.

La moneda i el paper moneda estan desapareixent, substituïts pel diners digital i el pagament tant via targetes com cada cop més pel mòbil. Al moneder ja no hi portem diners en efectiu. No ens cal. Aquest canvi ha comportat una reducció molt important d'oficines bancàries i de caixers automàtics. Com veurem posteriorment, a Catalunya han desaparegut gairebé 8 de cada 10 oficines bancàries des del 2008. Ara podem afirmar que portem l'oficina al mòbil.

En pocs anys ha canviat tant el tracte dels bancs amb els clients com el mateix negoci bancari. Abans ens atendien físicament i personalment i feien caixa sobretot amb el préstec de diners. Ara ens atenen digitalment –nosaltres al mòbil o a l'ordinador de casa– i fan sobretot negoci amb altres productes, per exemple amb les assegurances. Els tipus baixos fixats pel BCE (Banc Central Europeu) han reduït molt la rendibilitat del negoci bancari clàssic. Abans hi havia moltes entitats; ara, després dels processos de rescat, sanejament i concentració, amb una aportació multimilionària de fons públics, són ben poques. A Espanya s'ha passat de més de 60 entitats a 9 que hi ha actualment, més sòlides però amb menys competència.

Pel que fa a la ciutadania, no tothom s'hi ha adaptat. En aquest canvi un dels sectors de la població que més ha patit aquesta nova realitat de les entitats financeres han estat les persones grans. Aquelles que durant molts anys havien mantingut una estreta relació amb les entitats financeres i amb els seus empleats i ara es troben en una situació completament diferent, en molts casos deshumanitzada i sense poder parlar amb ningú de les seves

inquietuds, dels seus estalvis, de les seves inversions que durant molts anys han estat procurant-se.

La percepció d'aquest sector de població és objecte d'estudi d'aquest treball, a través d'una enquesta realitzada amb el format tradicional ("*pregunta-resposta*") a través d'un formulari en línia. S'han recollit 82 respostes de persones més grans de cinquanta anys.

D'altra banda, molts treballadors del sector han perdut la feina. Per això, al present treball, s'han dut a terme diferents entrevistes que han permès recollir l'opinió de persones que han treballat durant tots aquests anys en una entitat financera, bàsicament en caixes d'estalvi. S'ha recollit l'opinió, tant d'aquelles que ja han deixat aquestes entitats (per jubilació o per altres motius) així com de les persones que encara estan en actiu, amb diferents vinculacions.

Per altra banda, s'ha volgut estudiar l'evolució de la desaparició de la caixa d'estalvis amb més implantació a la nostra província, Caixa Tarragona. A mesura que he anat investigant en la història de les caixes d'estalvi, i en el cas concret de Caixa Tarragona, s'ha convertit en un fascinant viatge a través del temps, un relat que m'ha permès, mitjançant l'opinió de treballadors i d'extreballadors, capturar l'evolució financera i cultural de la nostra societat. A mesura que he anat aprofundint en aquesta anàlisi, he volgut anar explorant les arrels d'aquestes institucions, comprenent les seves funcions inicials i la seva transformació al llarg dels anys.

Les conclusions obtingudes a partir d'aquest treball queden explicades al final del projecte, en l'apartat 8. Considero que les mateixes conclusions aporten i una base sobre la qual continuar construint i treballant en aquest objecte d'estudi.

2. OBJECTIUS

Els objectius generals del present treball de recerca són:

1. Conèixer l'evolució del mercat financer a Tarragona, a Catalunya i a Espanya.
2. Conèixer la percepció de les persones grans davant d'aquest canvi en la relació amb les entitats financeres.
3. Conèixer la visió de treballadors (en actiu i extretballadors) d'aquest canvi de paradigma en la relació amb les entitats financeres.
4. Estudiar el cas concret de Caixa Tarragona pel que fa als seus darrers anys d'existència.

3. MARC TEÒRIC

En l'elaboració d'aquest marc teòric s'han consultat diferents fonts d'informació que consten a l'apartat 7. *Referències*, d'aquest treball de recerca.

La informació que es disposa a l'hora de fer el treball prové de fonts online, articles de premsa i diferents llibres escrits per antics treballadors que proporcionen dades importants que resulten d'utilitat per aquest treball de recerca.

Juntament amb aquestes publicacions, també he extret informació de les diferents entrevistes realitzades a treballadors en actiu o que han tingut alguna vinculació amb les entitats financeres i de la informació obtinguda a les enquestes realitzades a persones majors de 50 anys.

3.1. L'ORIGEN DE LES CAIXES D'ESTALVIS. ELS "MONTES DE PIEDAD"

El naixement de les caixes d'estalvi el vinculem al segle XV a Itàlia on els franciscans atorgaven "préstecs" a la gent sense interessos perquè ells poguessin satisfer les seves necessitats. Primerament, els "donatius" que es feien eren de quantitats reduïdes (almoines i donatius, majoritàriament). A mesura que passava el temps, més persones s'anaven adherint a aquest servei ofert per l'Església catòlica. Malgrat això, a mesura que anava passant el temps, aquests recursos es van quedar insuficients i va ser necessari començar a cobrar interessos, motiu pel qual va haver-hi moltes crítiques dins la mateixa Església catòlica. L'any 1515 al Concili de Laterà V es va acceptar cobrar petites quantitats d'interessos pels préstecs.

Fins als inicis del segle XIX, no es van començar a crear caixes d'estalvis que no tinguessin relació amb l'Església, per així poder ajudar a fomentar l'estalvi dins les classes més humils. El concepte de caixa d'estalvi no va aparèixer a Europa fins a la segona meitat del segle XVIII, concretament a la Gran Bretanya. La primera caixa d'estalvis europea va ser fundada per Jeremy Bentham, un economista, escriptor, jurista, filòsof i reformador social anglès considerat com el pare de l'utilitarisme modern.

A finals del segle XVIII i principis del segle XIX les caixes d'estalvi es continuant expandint per arreu d'Europa a Alemanya, on l'any 1765 a la ciutat de Brunsvic es funda la primera caixa d'estalvis alemanya.

Aquí a Espanya, tot i que no tenien el nom de caixes d'estalvi, molts historiadors fan referència a "Montes de Piedad", entitats benèfiques on les persones amb pocs recursos

podien obtenir diners a canvi d'entestar les seves pertinences per així poder satisfer les seves necessitats. En els primers anys de funcionament, els "Montes de Piedad" no funcionaven amb diners, sinó que s'encarregava d'apilar el gra, per a poder prestar-los-hi als llauradors en les èpoques de fam, amb crèdits moderats. A mesura que anaven passant els anys, aquestes entitats van anar desapareixent a mesura que altres institucions governamentals van cobrir aquestes necessitats.

La primera idea de promoure una caixa d'estalvis a Espanya va ser durant el trienni liberal, on ens trobem amb una societat molt castigada i on les caixes d'estalvi van realitzar la funció de lluitar contra la usura que van patir la majoria de petits agricultors espanyols. Tot i que ens trobem, que les caixes d'estalvi a Espanya arriben amb més retard que a altres llocs d'Europa, podem veure com aquesta funció ja la feien els "Montes de Piedad". Els seus objectius eren fer veure a la gent que havia d'estalviar per a poder fer front a èpoques més complexes i a dur a terme una tasca social dins les persones més pobres.

La primera caixa d'estalvis espanyola va ser fundada el 2 de febrer de 1834 a Jerez de la Frontera pel compte de Villacreces, però al cap de poc temps va desaparèixer i no va obrir novament fins a l'any 1859. Tot i que, l'any següent, l'1 de febrer de 1835, a Madrid va obrir la "Caja de Ahorros y Previsión de Madrid", gràcies a l'ajuda del Marquès de Pontejos, un polític i filàntrop espanyol considerat com el primer fundador d'una caixa d'estalvis a Espanya. El Reial decret del dia 25 d'octubre de 1838, va aprovar des del punt de vista jurídic, que la "Caja de Ahorros y previsión de Madrid" era considerada la primera caixa d'estalvis espanyola.

El 3 d'abril de 1835 el ministre d'interior Diego Medrano firma la "Real Orden" ordenat per la reina Maria Cristina de Borbó on s'insta als diferents governadors civils repartits per Espanya a promoure i impulsar la creació de caixes d'estalvis a les seves províncies. Al Reial Ordre feia menció a què aquelles persones amb més poder adquisitiu d'implicar-se juntament amb els diferents diners públics que els hi arribarien a cada comunitat per part de l'estat. A partir d'aquell moment, entre el 1839 i el 1860, podem veure com les caixes d'estalvi van arribant a més llocs d'Espanya (Granada, Santander, Sagunto, Valladolid, Sevilla, la Corunya, Barcelona, València i Sabadell). Tot i que, totes aquestes caixes d'estalvi mencionades anteriorment, van continuar vinculades a "Montes de Piedad". Això és perquè encara hi havia una falta de confiança en el crèdit oficial. En els altres països d'Europa no van tenir aquest problema, ja que el crèdit oficial en els altres països era la destinació principal de les inversions fetes amb els fons de les caixes d'estalvi.

El Reial decret del 29 de juny de 1853 va suposar un gran impuls en la creació de caixes d'estalvis a Espanya. Tot ser considerada com una normativa de caràcter reformista i d'una rigidesa abusiva, aquest Reial decret va cercar una regulació completa del funcionament de les caixes, obligant-les així a tenir uns estatuts seguint el model de la caixa madrilenya. La mesura més important d'aquest Reial decret la trobem a l'article 4º, que obligava a entregar el capital no invertit als "Montes de Piedad" a la Caixa General de Dipòsits i Consignacions. Aquesta Caixa era un organisme nacional que tenia la funció d'invertir en títols de dèficit consolidat. Aquí va aparèixer la primera vinculació de les caixes d'estalvi al finançament del dèficit públic.

Juntament amb aquestes mesures, aquest decret també va confiar la protecció de les caixes d'estalvi al Ministeri de la Governació i va obligar a la creació d'una caixa d'estalvis en totes les capitals de província. Tot i que com he comentat anteriorment, va ser un Reial decret molt rellevant per a l'impuls de les caixes d'estalvi, finalment no es van complir totes les mesures esmentades. No van ser creades caixes d'estalvis a totes les capitals de províncies, ni van ser respectades les normes d'inversió a la Caixa General de Dipòsits i Consignacions. En aquests anys fins a la nova regulació de les caixes d'estalvi es van crear els diferents "Montes de Piedad": Vitòria (1859), Jerez de la Frontera (1863) Màlaga (1864), Córdoba (1864), Alcoi (1875), Saragossa (1876), Alacant (1877), Segovia (1877), València (1878), Àvila (1878), Sant Sebastià (1879) i Oriola (1879). Cal remarcar que l'any 1865 va haver-hi una crisi financera que va afectar en una part al dèficit públic, motiu que va demostrar la clara desconfiança en el mètode de treball de les Caixes Generals i va provocar la fallida de la Caixa de València.

La següent llei en relació amb les caixes d'estalvis es va firmar el 29 de juny de 1880. Dins aquesta nova llei s'anul·la per complet els aspectes uniformes i respecta la realitat variada en la gestió de les caixes d'estalvi. Aquesta llei busca remarcar el caràcter benèfic de les caixes d'estalvis, evitant així haver de sotmetre-les a un règim uniforme i reconeixent l'origen privat de la majoria de les caixes que en aquell moment es troben en funcionament. Aquesta llei va provocar una gran creació de caixes d'estalvis repartides per tot el territori, entre les que podem destacar la Caixa d'Estalvis i "Monte de Piedad" de Vigo, l'any 1880, i només aquí a Catalunya, la creació de la Caixa d'Estalvis i "Monte de Piedad" de Lleida (1880), la Caixa d'Estalvis de Palafrugell (1880), la Caixa d'Estalvis i "Monte de Piedad" de Figueres (1884) i la Caixa d'Estalvis de Manlleu, també creada l'any 1884.

3.2. DESENVOLUPAMENT DE LES CAIXES D'ESTALVIS

Durant el segle XX, l'evolució de les caixes d'estalvi està lligada al terme de beneficència i la progressiva substitució d'aquest pel concepte de segur social.

L'any 1926, en plena dictadura de Primo de Rivera, es firma el Reial decret del 9 d'abril on s'introdueix un "coeficient d'inversió obligatori" del 40% de les reserves en el mateix estat. Durant la dictadura de Primo de Rivera les caixes d'estalvis es van consolidar i es va protegir al sector financer i bancari, tant públic, com privat.

Tot i que les caixes d'estalvis es trobaven en un bon moment, la constitució de 1928 va decidir agrupar totes les caixes d'estalvis del país. Tanmateix, el desenvolupament de les caixes d'estalvis es va veure frenat l'any 1936 amb l'arribada de la dictadura de Francisco Franco. Franco va obligar a les caixes d'estalvis a finançar l'obra social nacional a causa del deteriorament de la seva obra benèfica particular. L'any 1971 per culpa de la supressió de l'Institut de Crèdit de les Caixes d'Estalvis, les funcions que aquest òrgan realitzava són traspassades al Banc d'Espanya.

Des d'aquell moment, el Banc d'Espanya s'encarregarà de dirigir la regulació de la inversió de les caixes d'estalvis, a coordinar totes les operacions i a dur a terme inspeccions periòdiques a les diferents caixes d'estalvis per comprovar el seu balanç econòmic, l'estructura de comptes i el seu funcionament.

L'any 1977, amb el Reial decret 2.290, es regulen els organismes de govern i les funcions que han de tenir les caixes d'estalvi. Des d'aquell moment, veiem com les caixes d'estalvi comencen a tenir un funcionament molt semblant al de les entitats financeres. Comencen a portar a cap les mateixes funcions que la banca i se'ls accepta una major llibertat i autonomia davant l'administració. Aquest decret va provocar un inici d'un fort desenvolupament de les entitats financeres, juntament amb una gran ajuda en termes de tecnologia, eficiència i capacitat d'adaptació al canvi.

L'any 1985, més concretament, el 2 d'agost, es publica al BOE, la Llei d'Òrgans rectors de les caixes d'estalvi, l'objectiu d'aquesta llei era posar a disposició de les caixes d'estalvi una major democratització i professionalització de les caixes d'estalvi dins els òrgans de govern, és a dir, dins de les seves directives. Des d'aquell dia, les comunitats autònomes també agafarien pes dins les caixes d'estalvi, ja que, a partir d'aquell moment, les caixes d'estalvi pertanyien a les comunitats autònomes. Aquest canvi, amb el pas dels anys i amb una bona anàlisi per part dels experts, va suposar una de les causes que va acabar amb

les caixes d'estalvis, perquè aquestes comunitats autònomes havien de tenir membres dins les direccions de les caixes d'estalvi.

3.3. EL DECLIVI DE LES CAIXES D'ESTALVIS

Com es pot comprovar en els apartats anteriors, les caixes d'estalvi van ser un consorci que van obtenir una gran importància en les diferents èpoques. No obstant això, les males pràctiques que es van portar a terme van fer perdre l'enfocament inicial d'aquestes caixes d'estalvi, fent perdre d'aquesta manera les seves principals característiques: l'objectiu social i la prudència bancària.

3.3.1. CAUSES DEL DECLIVI

El final de les caixes d'estalvi va ser una de les conseqüències de la crisi econòmica que va patir Espanya l'any 2007. Aquesta recessió va provocar que moltes d'aquestes caixes d'estalvi haguessin de ser rescatades. Aquest rescat va obligar a les caixes d'estalvi a agrupar-se a altres entitats financeres per fer front a les noves circumstàncies.

Tot i que el detonant final de l'extinció de les caixes d'estalvi va ser amb la crisi del 2008, abans d'aquest any, ja van haver-hi altres causes que van ser claus per a la desaparició de les caixes d'estalvi.

3.3.1.1. LLEI D'ÒRGANS RECTORS DE LES CAIXES D'ESTALVI

L'any 1985 amb la creació de la Llei d'Òrgans rectors de les Caixes d'Estalvi que va establir com havien d'estar formats els òrgans de direcció de les caixes d'estalvi (Consell d'Administració, Assemblea General i una comissió de control). A partir d'aquesta llei s'estableix com a màxim òrgan dirigent, l'Assemblea General, dels quals, els consellers generals havien de venir de les entitats municipals.

L'Assemblea General estava formada per entre seixanta i setanta consellers distribuïts en el següent percentatge: 44% d'impositors, 40% de les corporacions municipals, 11% de les entitats fundadores i un 5% pels empleats. La incorporació de poders públics, en comptes de ser, una ajuda per a les caixes d'estalvi, va convertir-se en un problema, ja que, aquests poders públics no seguien les característiques principals de les caixes d'estalvi (l'objectiu social i la prudència bancària), d'aquesta forma les diferents comunitats autònomes van agafar el control total d'aquestes caixes d'estalvi i la seva única funció se centrava a generar beneficis, en comptes de centrar-se a buscar un benestar financer per a la societat.

Si bé és cert que a vegades aquests poders públics que eren destinats a treballar a aquestes caixes d'estalvi eren gent preparada per assumir aquest tipus de càrrec, moltes d'altres, les caixes d'estalvis es trobaven que aquestes persones, en comptes de ser treballadors preparats i amb coneixements per ocupar aquest càrrec, més bé, eren persones que eren designades en aquests càrrecs per qüestions polítiques.

3.3.1.2. LA MALA GESTIÓ DEL RISC

Passat el temps, diferents caixes espanyoles van posar en manifest, la mala gestió del risc que tenien les caixes d'estalvi en els seus anys de funcionament. Els diferents consells d'Administració encarregats de la gestió de les caixes d'estalvi ignoraven el risc al qual estava enfrontant-se l'entitat. Aquest problema es deu a la poca experiència i qualificació professional que, a vegades, tenien els membres que formaven els diferents consells d'Administració. S'ha de dir, que aquest problema augmentava quan els poders públics tenien més poder de decisió a les caixes.

Al marge del que s'ha dit, la relació entre els membres del consell administratiu i els directius va provocar que moltes de les decisions que aquests dos òrgans amb més poder de decisió tenien dins l'empresa, prenguessin decisions a favor del seu interès propi i personal, oblidant-se d'aquesta forma dels interessos tècnics i socials que tenien les caixes d'estalvi.

Aquest interès que tenien els diferents òrgans de direcció de l'empresa en centrar-se més en els seus interessos personals que en els interessos de l'empresa, va donar lloc a què a partir del 1970, les caixes comencessin a portar-se com a bancs, actuant, doncs, com a competidors de les entitats financeres, quan, com hem comentat abans, el seu fonament era un altre. Aquest nou model que van començar a seguir les caixes d'estalvi va provocar que els seus directius, només se centressin a obtenir beneficis, és a dir, buscaven el mateix objectiu que les entitats financeres. Les caixes d'estalvi havien decidit centrar-se més a aconseguir beneficis i deixar de banda els objectius i fins socials que tenien les caixes d'estalvis, va fer que les caixes d'estalvi preferissin centrar-se en projectes que els oferissin major rendibilitat i beneficis, en comptes de centrar-se en projectes i obres socials. Aquests projectes que oferien major rendibilitat, eren projectes on les caixes d'estalvi van haver d'assumir un risc al qual no estaven acostumats, ja que, el full de ruta al qual estaven acostumats a seguir eren diferents projectes i obres socials que no tenien un risc elevat.

A totes aquestes males gestions dutes a terme per part de les diferents executives de les caixes d'estalvis, s'hi va sumar un entorn econòmic obert on trobàvem els tipus d'interès

molt baixos, i, on hi havia una demanda de crèdits molt alta. La societat es trobava amb una millor capacitat econòmica i on els experts auguraven una evolució molt positiva de l'economia, d'aquesta forma, com he comentat abans, la gent demanava crèdits sense saber ben bé les característiques d'aquests. Juntament amb el poc coneixement que tenia la gent sobre els crèdits que demanava, ens trobem també el desconeixement per part dels òrgans directius de les caixes d'estalvi, que, amb aquest nou model que estaven començant a implementar de semblar-se més a una entitat financera, en comptes de seguir els passos i objectius que havien seguit les caixes d'estalvi els anys enrere. Aquest fet també va provocar que les caixes d'estalvi s'endeutessin per finançar les diferents promocions immobiliàries, fet que acabaria derivant en una crisi general.

3.3.1.3. ELS GOVERNS AUTONÒMICS

Els governs autonòmics sempre van tenir l'interès d'assegurar-se de tenir poder a les caixes d'estalvi, per així poder assegurar-se que tindrien poder de decisió a l'hora de prendre les decisions de les caixes d'estalvi. D'aquesta forma, inclús van bloquejar fusions extraregionals, per a no perdre poder, tot i que en aquell moment, aquell bloqueig no fos la millor solució per a sanejar els comptes i baixar l'endeutament que acumulaven les caixes d'estalvi.

Quan va arribar la crisi del 2007, es va crear els Sistemes Institucionals de Protecció (SIP). Aquests sistemes van provocar que les caixes es poguessin ajuntar perquè poguessin compartir el risc, els actius i els passius. D'aquesta forma, es buscava que les caixes d'estalvi poguessin obtenir finançament més ràpidament per a intentar sufragar les despeses i els deutes que tenien les caixes d'estalvi. Aquest fet no va tenir els objectius esperats i va servir perquè les grans entitats financeres agafessin el control d'aquestes caixes d'estalvi portant-les així a la desaparició.

3.3.1.4. EL GOVERN D'ESPANYA

Com en la majoria de les coses que afecten un estat sencer, com és la desaparició de les caixes d'estalvi, el Govern d'Espanya, també va tenir la seva part de culpa. Per començar, no va saber elaborar un diagnòstic correcte ni en el moment d'iniciació, ni d'expansió, ni en els anys de la crisi que va acabar amb la desaparició de les caixes d'estalvi.

També cal fer esment, a la lentitud que va tenir el Govern Espanyol juntament amb el Banc d'Espanya en el moment de prendre mesures per intentar parar les pèrdues i sufragar els deutes que van començar a tenir les caixes d'estalvi. L'any 2006 l'Associació d'Inspectors

del Banc d'Espanya va enviar una carta al ministre d'Economia on alertaven de l'abundant expansió del crèdit i de la formació d'una bombolla immobiliària dins el sector immobiliari, juntament amb aquests dos motius, s'havia de sumar la mala gestió que en els últims anys estaven fent els diferents bancs de l'estat. Aquesta carta va ser escrita el 26 de maig del 2006, com podem comprovar i llegir, aquesta associació ja va alertar dos anys abans que no es podia continuar amb aquesta manera de treballar i s'havia de fer alguna cosa a escala d'estat per a poder frenar l'expansió del crèdit i la bombolla immobiliària. Des del gabinet del Sr. Pedro Solbes (ministre d'economia l'any 2006), van decidir no fer cas a aquestes recomanacions fetes per l'Associació d'Inspectors del Banc d'Espanya. Passat dos anys, l'any 2008, la societat espanyola es troba envoltada en una crisi financera que durarà fins a l'any 2014 que va provocar que una alta taxa de desocupació i el final de la bombolla immobiliària.

En últim lloc, i amb el pas dels anys, podem comprovar com els diferents governs espanyols sempre van mirar cap a un altre costat a l'hora de fer una regulació de les caixes d'estalvi. D'aquesta forma, es va permetre als diferents poders públics "entrar" dins les caixes d'estalvi i tinguessin un gran pes en les decisions que havien de prendre. L'any 2013 Raimundo Poveda, exdirector del Banc d'Espanya, va afirmar que l'any 2010 nombroses entitats i caixes d'estalvis es van trobar amb diferents problemes econòmics. Les autoritats, en comptes de buscar solucions puntuals a aquests problemes es van centrar a portar a terme una reforma institucional de les caixes d'estalvis. Aquesta reforma va descuidar-se del que problema al qual havien de fer front, la insolvència. És important saber, que, aquesta llei no buscava una reforma del sector, més bé, estava pensada a una reducció contundent de les caixes d'estalvi. D'aquesta forma i amb aquesta reducció feta, es buscava que les caixes d'estalvi es convertissin en entitats financeres, direcció a la qual les caixes d'estalvi ja estaven mirant des de feia uns anys.

3.3.1.5. LA RIGIDESA EN EL CAPITAL

Amb el pas del temps, molts experts i economistes auguren que una de les causes de la desaparició de les caixes d'estalvi va ser la dificultat que tenien les caixes d'estalvi a l'hora d'accedir al capital. Les caixes d'estalvi dins la seva regulació jurídica no podien finançar-se de la mateixa forma que ho feien els bancs, és a dir, mitjançant l'emissió d'accions. Les caixes es van finançar sempre amb els beneficis que obtenien o distribuint instruments que combinaven capital i deute.

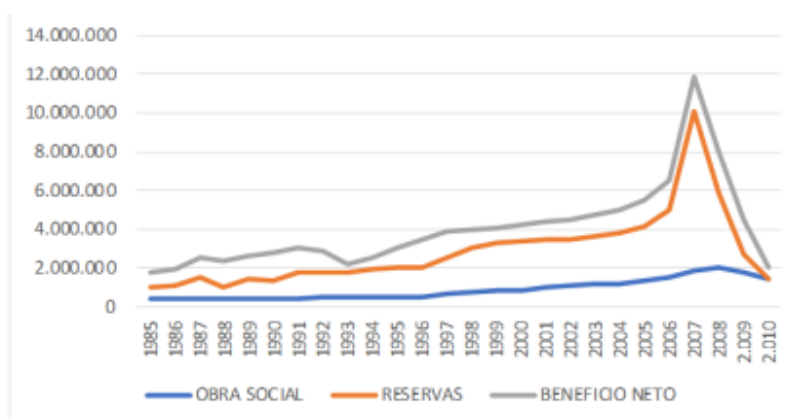
El model econòmic de les caixes d'estalvi, va ser un model que va funcionar molt bé en moments de projecció, inclús, superant el model econòmic que en aquells moments tenien

---

les entitats financeres. Tot i això, aquest fet de no poder emetre accions com els bancs, va fer que en molts moments, el model econòmic de les caixes d'estalvi fallés. Es va poder comprovar que les caixes d'estalvi eren clarament dependents de l'entorn econòmic.

Al següent gràfic, podem observar l'evolució dels beneficis nets que van tenir les caixes d'estalvi en el període comprès entre el 1985 i el 2010, així com les seves aplicacions, entre obra social i reserves.

Figura 1. Benefici net i les seves aplicacions (dades en milers d'euros).

Font: FUNCAS

Quan les caixes d'estalvi van entrar en recessió, les seves reserves van anar disminuint proporcionalment sent incapaços de generar els recursos necessaris per a poder reforçar els fons propis. L'any 2007, aquesta situació es va agreujar, ja que va exigir un elevat nivell de provisions per a poder cobrir l'alta insolvència bancària, generada principalment pel sector immobiliari.

Les caixes d'estalvi es van trobar amb una alta demanda de capital que va forçar a aquestes a haver de recórrer a l'emissió de preferents. El problema d'aquesta emissió de preferents, va ser que les caixes d'estalvi, en aquell moment no tenien grans clients institucionals, sinó que més ben dit, tenien petits inversors. Aquests petits inversors havien donat una part dels seus estalvis, pensant que això seria una forma segura de guardar els seus estalvis sense tenir un risc molt alt. Aquesta dificultat de liquiditat que es van trobar les caixes d'estalvi l'any 2009, va provocar que els petits inversors que tenien accions dins les caixes d'estalvi veiessin per primer cop perillar els seus estalvis.

Després de comentar aquests punts, també es vol fer esment del perquè les caixes d'estalvi van patir un cop molt dur del que mai es van poder recuperar amb la crisi del 2008.

- Per començar, com s'ha comentat durant el treball, les caixes d'estalvi sempre van tenir una estructura poc canviant, ja que hi existia una segmentació molt baixa. Les caixes d'estalvi, depenien de l'adquisició d'habitatges com a principal manera de fer "negoci". També cal dir, que els seus clients preferents eren les PIMES i les classes socials més humils que van els sectors de la societat més tocada durant la crisi del 2008.
- En segon terme, les caixes d'estalvi sempre van ser caracteritzades per tenir una diversificació molt baixa. Les diferents lleis que es van anar aprovant amb el pas del temps i les maneres de treballar que adoptaven aquestes caixes es va limitar al fet que les caixes d'estalvi només poguessin operar dins el seu territori natural i en el cas d'algunes caixes més grans ho van poder fer en tot el territori nacional. El fet de no poder diversificar el risc (com si van fer els grans bancs), va provocar que els mals resultats que Espanya obtenia en relació amb altres mercats, no poguessin ser millorats.
- Per acabar, pocs anys abans de la crisi del 2008, les caixes d'estalvi van donar una gran quantitat de préstecs a promotors immobiliaris, que durant la crisi del 2008 i en plena explosió de la bombolla immobiliària es van arruïnar i mai han tornat aquells diners que els hi van ser deixats.

3.3.1.6. L'APROVACIÓ DE LA LLEI DE LES FUNDACIONS BANCÀRIES

L'any 2013 al BOE es va aprovar la Llei de les fundacions bancàries on obligava a aquestes que superessin els 10 milions d'euros en actius consolidats a convertir-se en fundacions abans del 2015 i d'aquesta forma perdre la seva condició d'entitat de crèdit. Cal dir que abans d'aquesta llei del 2013, l'any 2010 el govern espanyol juntament amb les diferents caixes d'estalvi restants va iniciar un procés de reestructuració del sector financer espanyol. Aquest procés va significar la fusió o extinció de les caixes d'estalvi.

Un dels canvis que va provocar aquesta llei va ser que les caixes d'estalvi havien de canviar de forma jurídica, fet que ja s'estava donant en altres caixes d'estalvi d'altres països europeus. Com he comentat en punts anteriors, les caixes d'estalvi manquen d'inversors grans, fet que provoca que en el moment en què cal anar al mercat a buscar accionistes, les mateixes caixes es queden sense poder realitzar una ampliació de capital. D'altra banda, com també s'ha comentat en punts anteriors, en els últims anys, les caixes d'estalvi tenien l'obligació de tenir un representant polític dins els alts càrrecs de l'empresa, fet que feia que moltes vegades les decisions preses es prenguessin amb interessos polítics en comptes de fer-ho amb uns interessos socials.

Aquesta nova llei buscava no cometre els mateixos errors que ja s'havien comès en el passat, és a dir, que els bancs poguessin disposar de solvència per a poder fer front en moments de crisi. Per a ser més concrets, tota filial que disposés d'un 30% d'accions havia de disposar d'un pla de contingència. Si superava el 50%, aquest pla s'havia de materialitzar amb un fons de reserva que la fundació havia de mantenir a disposició de la seva filial. El Banc d'Espanya va ser l'encarregat de fixar els límits de concentració, els volums i la composició del fons de reserva.

3.4. LES CAIXES D'ESTALVIS A ESPANYA I A CATALUNYA

3.4.1. LA CRISI I LA GRAN RECESSIÓ DE LES OFICINES BANCÀRIES

Com hem vist a l'anterior punt, les caixes d'estalvi han anat de més a menys. Des de la primera caixa d'estalvis "oficial" creada a Jerez l'any 1834 fins avui en dia que encara en disposem de dues. Moltes han desaparegut o moltes d'altres han estat fusionades amb altres caixes d'estalvi que tard o d'hora han passat a ser comprades pels bancs financers.

Dos anys després de la crisi l'any 2010, el govern espanyol juntament amb les diferents autoritats monetàries va iniciar un procés de reestructuració dins la banca espanyola. Un any abans d'aquest procés, l'any 2009 i amb el govern espanyol pensant una idea per a la reestructuració dels bancs financers, va néixer el FROB (Fons de Reestructuració Ordenada Bancària), que actualment encara existeix i està presidida per la Sra. Paula Conthe. El FROB tenia l'objectiu de gestionar la reestructuració d'aquestes caixes d'estalvi que havien pogut solucionar les seves dificultats econòmiques. Ara com ara, aquest fons disposa d'uns 9.000 milions d'euros. D'aquests 9.000 milions d'euros, un 75% (6.750 milions d'euros) és finançat amb càrrec als pressupostos. L'altre 25% restant (2.250 milions d'euros) provenen de diferents fonts de garantia de dipòsits de bancs, caixes d'estalvi i cooperatives de crèdit.

La primera decisió que va prendre el FROB va ser el 28 de març de 2009 amb la intervenció a "Caja Castilla- La Mancha". En aquella intervenció, el Banc d'Espanya va decidir cessar tot el consell d'administració que tenia en aquell moment "*Caja Castilla- La Mancha*" encapçalat pel Sr. Juan Pedro Hernández Moltó. El Banc d'Espanya va prendre la decisió d'anomenar tres administradors i va garantir els dipòsits necessaris perquè la caixa pogués disposar de liquiditat suficient. Aquesta falta de liquiditat, va ser provocada en gran part, com a la majoria de les caixes d'estalvi que van ser absorbides o van desaparèixer per les

inversions que havia fet “Caja Castilla- La Mancha” dins el sector de la construcció i de la gran crisi que portava arrossegant el sector immobiliari des de l’any 2008.

Aquesta passada tardor es compleixen quinze anys de la fallida de Lehman Brothers. Les conseqüències són ben sabudes i dramàtiques, i l’esclat d’aquella crisi va impulsar també la transformació de tot el sector bancari. Un dels efectes més quotidians i evidents és el tancament d’oficines.

Si fem una radiografia del tancament de sucursals a l’estat espanyol, les dades proporcionades pel Banc d’Espanya i l’INE (Instituto Nacional de Estadística) d’aquest passat 2023 mostren que Catalunya encapçala aquest rànquing, fet que s’explica pel final de les caixes d’estalvis. Tarragona, Barcelona i Girona ocupen el podi de sucursals perdudes.

Observem les dades de les totes les províncies de l’estat espanyol:

COMUNITAT AUTÒNOMA: GALÍCIA

PROVÍNCIA	% de tancament d’oficines des de 2008	Nº d’oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
LA CORUNYA	59	405	574	0.36
LUGO	51	165	172	0.51
OURENSE	63	139	236	0.46
PONTEVEDRA	63	303	510	0.32

COMUNITAT AUTÒNOMA: ASTÚRIES

PROVÍNCIA	% de tancament d’oficines des de 2008	Nº d’oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
ASTÚRIES	53	455	506	0.45

COMUNITAT AUTÒNOMA: CANTÀBRIA

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
CANTABRIA	58	210	288	0.36

COMUNITAT AUTÒNOMA: PAÍS BASC

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
BISCAIA	52	491	527	0.43
ÀLAVA	55	153	185	0.45
GUIPÚZCOA	44	329	256	0.46

COMUNITAT AUTÒNOMA: COMUNITAT FORAL DE NAVARRA

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
NAVARRA	43	402	307	0.61

COMUNITAT AUTÒNOMA: ARAGÓ

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
OSCA	45	195	162	0.87
SARAGOSSA	60	482	709	0.5
TEROL	32	161	77	1.2

COMUNITAT AUTÒNOMA: COMUNITAT VALENCIANA

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
CASTELLÓ	69	209	466	0.36
VALÈNCIA	67	845	1746	0.33
ALACANT	66	590	1148	0.31

COMUNITAT AUTÒNOMA: LA RIOJA

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
LA RIOJA	58	206	283	0.64

COMUNITAT AUTÒNOMA: CASTELLA LLEÓ

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
LLEÓ	59	227	321	0.5
ZAMORA	64	90	161	0.42
PALÈNCIA	69	69	156	0.43
VALLADOLID	65	211	389	0.41
ÀVILA	58	90	124	0.57
SALAMANCA	66	138	270	0.42
BURGOS	58	229	313	0.64
SEGOVIA	53	96	108	0.62
SORIA	55	66	81	0.74

COMUNITAT AUTÒNOMA: EXTREMADURA

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
CÀCERES	60	181	268	0.46
BADAJOS	35	482	258	0.72

COMUNITAT AUTÒNOMA: ANDALUSIA

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
HUELVA	52	213	227	0.41
CADIS	57	337	438	0.27
SEVILLA	60	595	905	0.31
CÓRDOVA	49	344	337	0.44
MÀLAGA	59	559	818	0.33
GRANADA	49	425	409	0.46
JAÉN	46	340	285	0.54
ALMERIA	61	271	431	0.37

COMUNITAT AUTÒNOMA: COMUNITAT DE MÚRCIA

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
MÚRCIA	61	517	821	0.34

COMUNITAT AUTÒNOMA: CIUTATS AUTÒNOMES

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
CEUTA I MELILLA	50	23	23	0.27

COMUNITAT AUTÒNOMA: ILLES BALEARS

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
BALEARIS	65	431	811	0.37

COMUNITAT AUTÒNOMA: CANÀRIES

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
LAS PALMAS DE GRAN CANARIA	62	283	469	0.25
STA. CRUZ TENERIFE	53	328	371	0.31

COMUNITAT AUTÒNOMA: CATALUNYA

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
GIRONA	72	242	613	0.31
BARCELONA	74	1502	4327	0.26
LLEIDA	62	225	361	0.51
TARRAGONA	74	218	619	0.27

COMUNITAT AUTÒNOMA: COMUNITAT DE MADRID

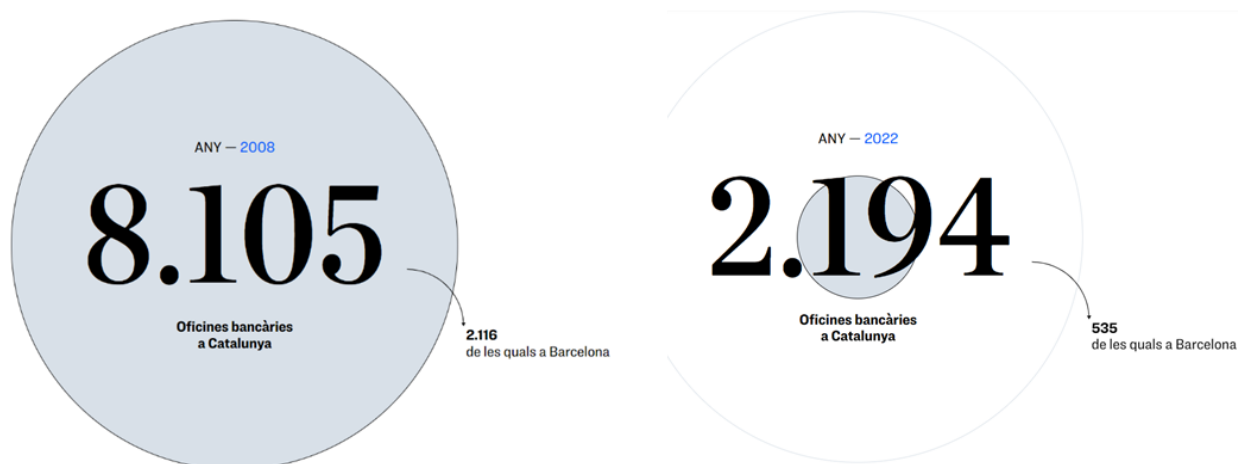
PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
MADRID	67	1946	3995	0.29

COMUNITAT AUTÒNOMA: CASTELLA - LA MANXA

PROVÍNCIA	% de tancament d'oficines des de 2008	Nº d'oficines obertes a juny de 2023	Nº oficines tancades des de 2008	Ratio oficines/1000 hab
TOLEDO	47	347	310	0.49
CUENCA	36	161	91	0.82
CIUDAD REAL	46	256	214	0.52
ALBACETE	40	209	138	0.54
GUADALAJARA	52	126	138	0.47

Tal com s'indica a la Fig. 2, si ens centrem a Catalunya, el nombre d'oficines bancàries ha passat de 8105, l'any 2008, a 2194, l'any 2022. És a dir una disminució del **72,9%**.

Figura 2. Nombre d'oficines bancàries a Catalunya (anys 2008 i 2022)

Font: [Interactius Diari Ara](#) (08/10/2023)

Com ja s'ha comentat, **Catalunya** és el màxim exponent d'aquest canvi. Pobles sense oficines, entitats històriques que deixen d'existir i milers de locals de planta baixa que han quedat orfes. No hi ha territori a l'Estat on hagin tancat tantes oficines bancàries.

A la taula següent consta la variació del nombre d'oficines bancàries en les comunitats autònomes més afectades:

COMUNITAT AUTÒNOMA	2008	2022	DIFERÈNCIA %

Catalunya	8.105	2.194	- 72,9%
Comunidad de Madrid	6.111	1.950	- 68,1%
País Valencià	5.027	1.572	- 68,7%
Balears	1.252	418	- 66,6%
Espanya	45.656	16.678	- 60,1%

Font: Banc d'Espanya

L'any 2008 Espanya era el país que tenia més oficines bancàries per habitant de l'OCDE: una per cada 1.000 habitants.

La crisi del 2008 va encetar un gran reajustament del sector. Una onada de fusions va fer desaparèixer les caixes d'estalvi i també un model de fer banca. La recerca de l'eficiència, amb el paper clau de la digitalització, canviava per sempre l'accés als serveis financers.

A la Fig. 3 es mostren les dades de la variació de nombre de municipis sense oficines des del 2008 i el 2022, així com els municipis que han perdut més oficines (en nombres absoluts i en %):

Figura 3. Variació nombre de municipis sense oficines (des del 2008 al 2022).

Font: [Interactius Diari Ara](#) (08/10/2023)

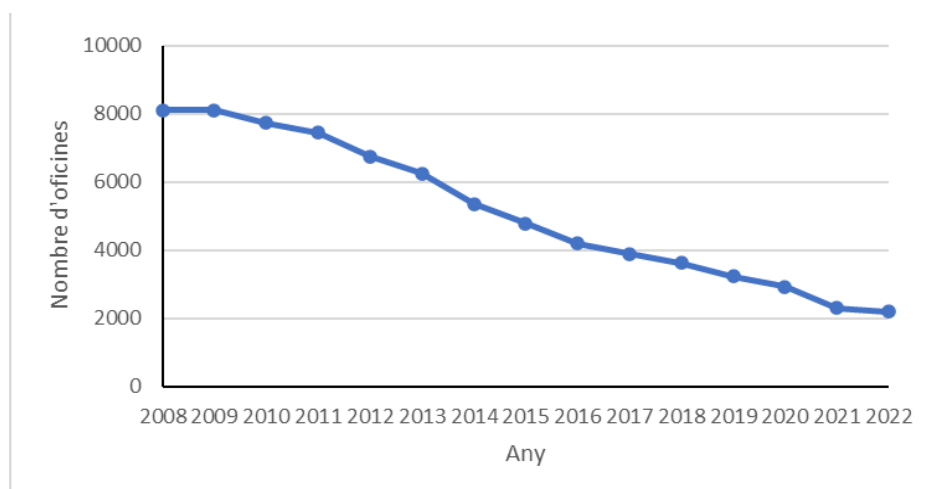
A tots els municipis de Catalunya s'ha fet palès, durant aquests anys, el tancament progressiu de les oficines bancàries.

Si estudiem amb més detall aquestes dades en funció dels diferents anys, les dades següents il·lustren aquest fet:

ANY	NOMBRE D'OFICINES A CATALUNYA	ANY	NOMBRE D'OFICINES A CATALUNYA
2008	8105	2016	4195
2009	8107	2017	3893
2010	7722	2018	3618
2011	7450	2019	3242
2012	6753	2020	2932
2013	6245	2021	2309
2014	5366	2022	2195
2015	4785		

Si representem aquestes dades en un gràfic, podem observar aquesta tendència més clarament:

Figura 4. Evolució del nombre d'oficines a Catalunya

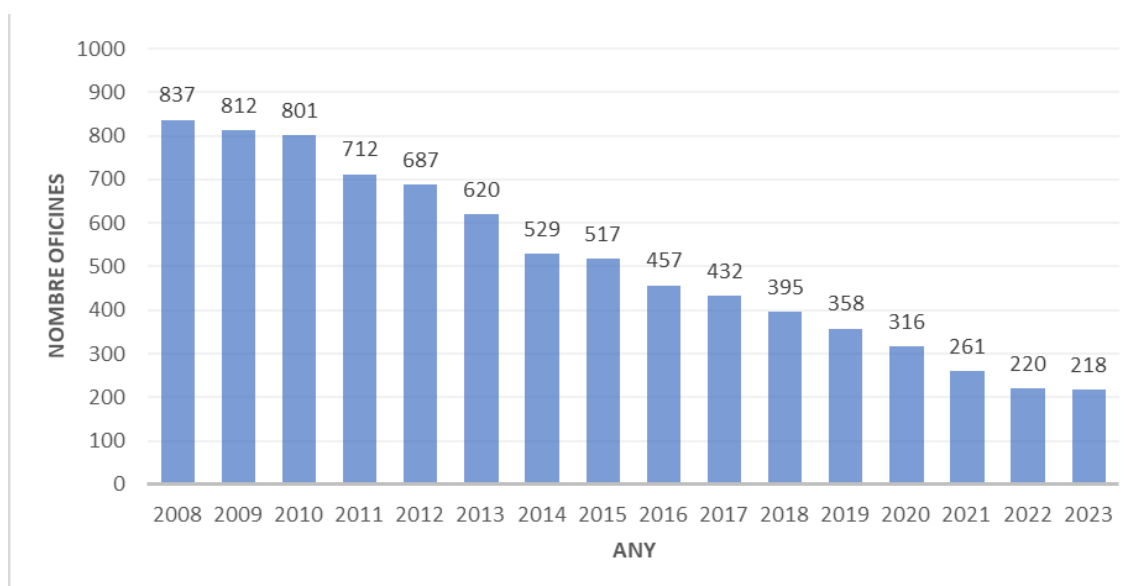

Font: Elaboració pròpia

Segons manifesta Xavier Puig, director dels cursos de banca i finances de la UPF-BSM: “En un poble la gent important eren l'alcalde, el metge, el mossèn i el director de l'oficina bancària”.

Si centrem aquest estudi a la província de **Tarragona**, segons les dades que proporciona el Banco de España i l'INE (Instituto Nacional de Estadística) i que apareixen publicades al Diari de Tarragona el passat diumenge 17 de desembre de 2023, l'evolució del nombre d'oficines a la província és el següent:

Figura 5. Evolució del nombre d'oficines a la província Tarragona

Font: Banc d' España i Institut Nacional d'Estadística (INE)

Aquestes dades constaten que des de 2008 la província ha perdut la major part de les seves sucursals financeres.

Segons aquestes dades proporcionades pel Banco de España i l'INE es desprèn que en 2019, 62.960 habitants de la província de Tarragona estaven sense accés a una oficina bancària.

Actualment, són 74.841 els habitants de la província sense sucursal al seu municipi, en concret a 111 municipis de les 184 localitats tarragonines, aproximadament un 60%.

També és interessant conèixer que, segons el “*Instituto Valenciano de Investigaciones Económicas (IVIE)*”, ara com ara hi ha 61.648 persones que viuen a nuclis sense entitat

bancària ni tampoc caixer automàtic. Aquesta darrera xifra també ha crescut un 5,0% respecte a l'any passat. Això implica que en l'actualitat, un 9,0% de la població tarragonina no té accés a una oficina i un 7,1%, ni a oficina ni a caixer automàtic.

3.4.2. CONCENTRACIÓ BANCÀRIA: DEL PAÍS DE LES CAIXES D'ESTALVI ALS GRANS BANCS SENSE SEU SOCIAL

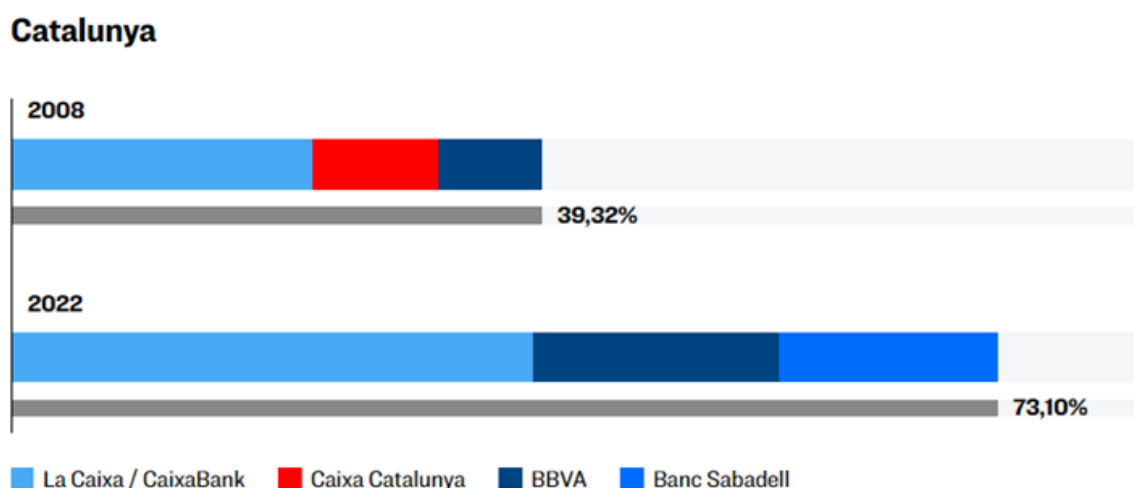
Catalunya, Girona, Terrassa, Manlleu, Manresa i Tarragona. Són alguns dels topònims de les principals caixes d'estalvi catalanes que l'agressiu procés de concentració bancària va engolir. Només el Banc Sabadell conserva el nom d'un municipi català i cap gran banc té la seu social a Catalunya.

Aquest procés ha convertit el mercat financer en un oligopoli: nou bancs amassen el 94% dels actius en gestió. Només hi ha tres països a la Unió Europea amb una major concentració: Grècia, Bèlgica i França.

Quina entitat té més presència al territori?

Tal com es mostra a la Fig. 6, la quota d'oficines dels tres principals bancs: Caixabanc, BBVA i Banc Sabadell, gairebé s'ha triplicat a Catalunya.

Figura 6. Presència entitats financeres al territori català

Font: [Asociación Española de Banca](#)

Si sectoritzem aquestes dades per les 4 províncies catalanes, obtenim els resultats que es mostren a la Fig.7:

Figura 7. Presència entitats financeres per províncies a Catalunya

Font: [Interactius Diari Ara](#) (08/10/2023)

A les demarcacions de Girona i Tarragona és on aquest procés es fa més visible. Hi ha tres grans guanyadors de tota aquesta transformació: CaixaBank, Banc Sabadell i BBVA. El resultat és fruit de la intensa etapa de fusions i tancaments d'oficines.

Evolució cronològica de les fusions bancàries a tot l'Estat

Tal com es mostra a la figura següent, en 15 anys s'ha passat d'una seixantena de caixes i bancs a només nou entitats:

Figura 8. Evolució cronològica de les fusions bancàries a l'Estat Espanyol

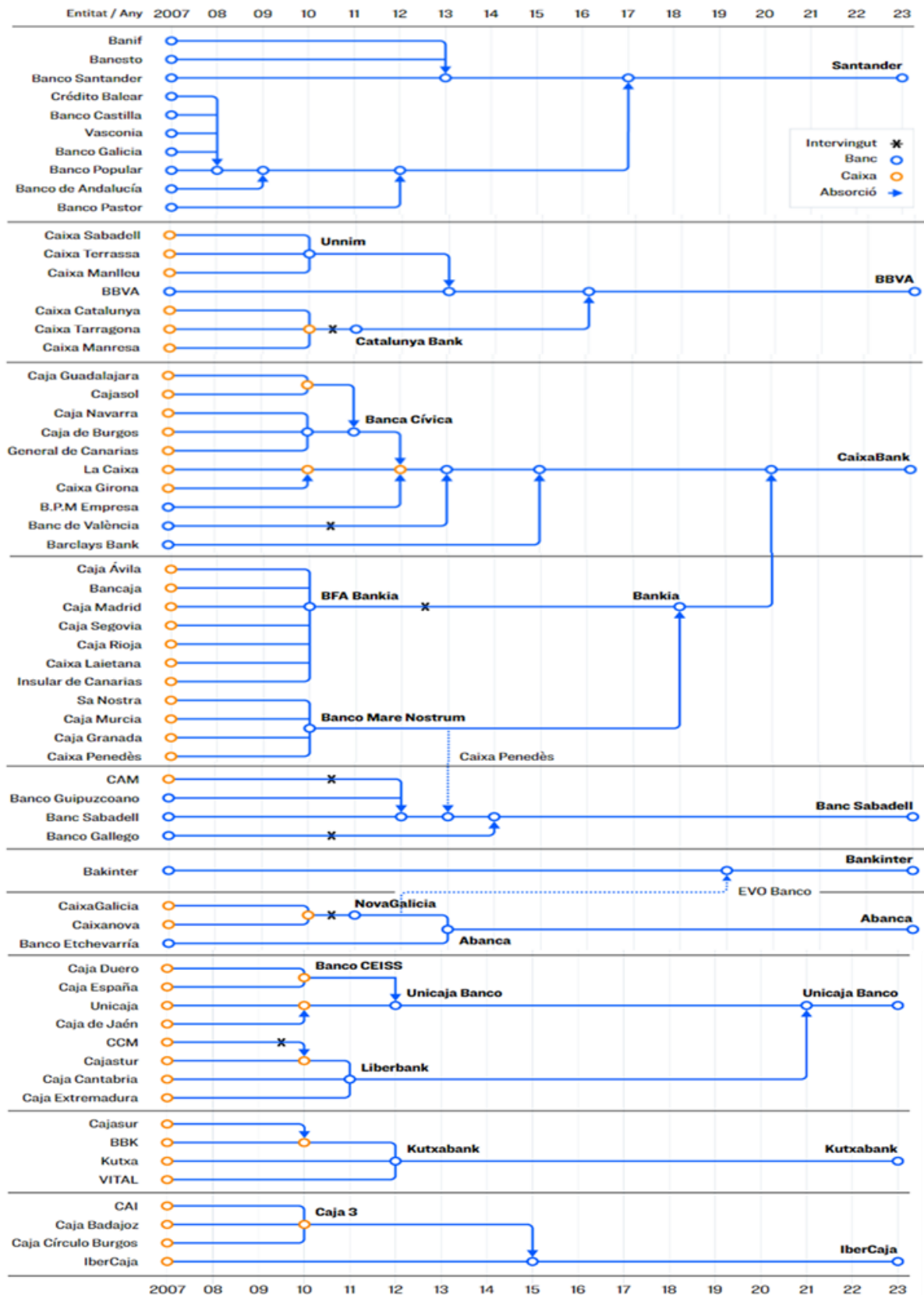

Fig. 8. Font: [Interactius Diari Ara](https://www.interactius.com/diari-ara) (08/10/2023)

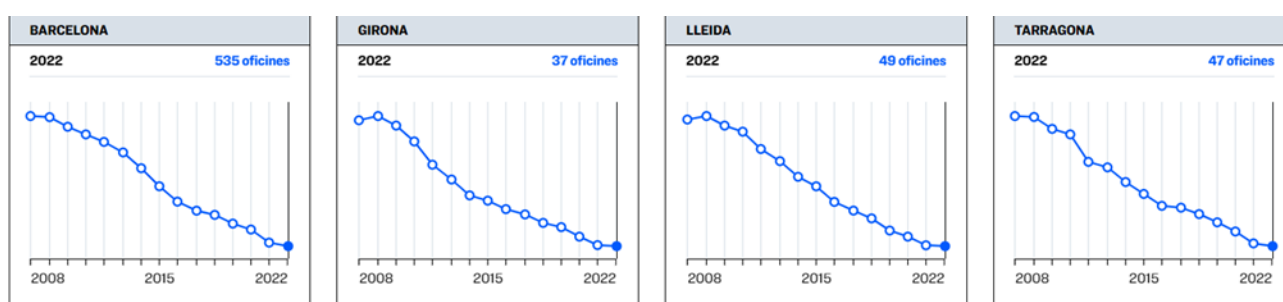

3.4.3. LA DERIVADA URBANA. L'IMPACTE DE LA GRAN CIUTAT

Aquesta retirada gradual de les oficines bancàries ha estat més visible en les grans capitals del país, que amb els anys han anat alliberant els locals de planta baixa. Alguns bancs s'han quedat, altres els han deixat buits i a la resta hi han aterrat nous negocis.

Tal com es pot comprovar a la Fig. 9, les quatre ciutats catalanes capitals de província, han anat perdent les oficines bancàries a un ritme similar. Les caixes d'estalvi van desaparèixer en qüestió d'un any. El 2012 ja no tenen cap oficina.

Figura 9. Evolució nombre oficines bancàries a les capitals de província catalanes.

Font: [Interactius Diari Ara](#) (08/10/2023)

3.4.4. LA DERIVADA RURAL. FER QUILOMETRES PER ANAR A TREURE DINERS

Cada vegada més pobles de Catalunya es queden sense cap oficina bancària. El 2008, la demarcació de Lleida tenia 118 municipis sense oficina i el 2022, 137. Barcelona ha passat dels 87 municipis sense oficina als 127, Girona dels 123 als 127 i Tarragona dels 82 als 111.

Per tant, actualment són 503 municipis que no disposen d'oficina bancària. L'única forma que tenen els seus veïns d'accedir a serveis financers bàsics, més enllà de treure diners, és agafant el cotxe, en cas que en tinguin. Avui dia, a Catalunya no hi ha desplegada una xarxa d'oficines itinerant que garanteixi aquests serveis, tot i que el Codi de Consum de Catalunya diu que els serveis financers són un servei bàsic essencial i necessari per a la vida quotidiana.

Ara, els grans bancs estan pendents de la licitació d'un servei itinerant que la Generalitat planeja desplegar al territori.

De moment:

- CaixaBank té el compromís de no abandonar cap de les poblacions on és l'única entitat.
- Banc Sabadell ha mantingut el caixer a les poblacions que ha abandonat.
- BBVA, com altres entitats, ha firmat recentment un acord per portar efectiu a 2.300 oficines de Correus.

La recerca d'una solució a aquest greuge fa temps que fa els seus passos, tot i que no hi ha cap normativa que reguli el tancament d'oficines.

Aquests són els principals moviments dels últims anys a Catalunya i a tot l'Estat per resoldre l'exclusió financera:

1. Juliol 2021. El sector firma un protocol. Espanya

La CECA (Confederación Española de Cajas de Ahorros) i l'Asociación Española de Banca (AEB) firmen el ***Protocolo Estratégico para Reforzar el Compromiso Social y Sostenible de la Banca***.

El document marc d'aquest Protocol inclou bàsicament mesures de foment de l'ocupació eficient i justa, educació financera i digital, sostenibilitat i inclusió.

2. Desembre 2021. El síndic obre una investigació. Catalunya

El síndic de greuges de Catalunya obre una investigació d'ofici sobre les afectacions que pot tenir en la població vulnerable el tancament progressiu d'oficines bancàries d'atenció personal.

3. Febrer 2022. El pla de Jaume Giró. Catalunya

Amb 443 pobles sense oficina i 250.000 persones sense accés tampoc a caixer, el conseller d'Economia Jaume Giró presenta un pla per ser aprovat a les Corts espanyoles perquè els bancs instal·lin caixers amb serveis financers mínims per a tots els municipis. No va quallar.

4. Febrer 2022. La banca continua adquirint compromisos. Espanya

La CECA i l'AEB actualitzen el protocol de compromís social (***Protocolo Estratégico para Reforzar el Compromiso Social y Sostenible de la Banca***) que havien signat l'any 2021 i acorden una modificació del principi d'actuació número 5 relatiu a les mesures de foment de la inclusió financera. S'hi afegeix la **UNACC** (Unión Nacional de Cooperativas de Crédito). Al mes de març es publica aquest protocol consolidat.

5. Octubre 2022. La inclusió financera ja té full de ruta. Espanya

L'AEB, la CECA i la UNACC presenten un full de ruta i acorden garantir un punt d'accés a serveis bancaris presencials a les més de 660.000 persones que resideixen en 3.230 municipis sense servei.

6. Novembre 2022. El sector exposa tot el camí fet. Espanya

Les tres entitats citades anteriorment, l'AEB, la CECA i la UNACC creen l'**Observatori de la Inclusió Financera** (<https://observatorioinclusionfinanciera.es/>), una web que recull tota la informació sobre les mesures acordades pel sector per garantir l'accés als serveis financers.

Aquest Observatori d'Inclusió Financera neix amb la vocació de recollir els compromisos adquirits i les solucions plantejades pel sector bancari per garantir l'accés als serveis bancaris de tota la població espanyola, amb una atenció especial al medi rural i als col·lectius vulnerables, en un país amb extensa cobertura.

7. Abril 2023. La consellera Natàlia Mas presenta un nou pla. Catalunya

En un nou intent de la Generalitat, la consellera d'Economia i Hisenda, Natàlia Mas, presenta un altre pla per portar caixers automàtics i serveis financers cada quinze dies als municipis sense sucursal bancària.

Podem veure la informació d'aquest anunci al web de la Generalitat de Catalunya: <https://web.gencat.cat/ca/actualitat/detall/Xarxa-doficines-mobils-bancaries-contra-lexclusio-financera>

8. Octubre 2023. La banca continua avançant en intangibles. Espanya

Està prevista la validació de tots els compromisos adquirits per la banca a través de les principals patronals: CECA, AEB i UNACC.

3.4.5. LA DERIVADA LABORAL. LES CARES D'UN CANVI RADICAL

Una de les principals derivades de la concentració bancària, paral·lela al tancament d'oficines, ha estat la sortida de milers de treballadors. Expedients massius i grans paquets de baixes incentivades han reduït dràsticament les plantilles dels principals bancs.

El nombre d'expedients de regulació d'ocupació (ERO) més nombrosos de la banca l'any 2021 han estat:

Fig. 10. Expedients de regulació (ERO) de les entitats financeres a Espanya i Catalunya l'any 2021

ENTITAT	ERO ESPANYA	ERO CATALUNYA
CaixaBank	6.452	1.022
Santander	3.572	540
BBVA	2.935	1.008
Banc Sabadell	1.605	587
Unicaja-Liberbank	1.513	s/d
Abanca	140	s/d

Font: [Interactius Diari Ara](#) (08/10/2023)

Les bones condicions dels ERO i d'aquests plans de baixes han empès moltes persones a reinventar-se professionalment.

De fet, algunes de les persones entrevistades per l'autor d'aquest Treball de Recerca han estat afectats per aquests expedients de regulació d'ocupació.

3.5. UN CAS CONCRET: CAIXA TARRAGONA

3.5.1. ELS INICIS DE CAIXA TARRAGONA (1950-1960)

Transcorria la dècada del 1950. Ens trobem amb un nucli de Tarragona molt més reduït que el que tenim avui dia. En aquells anys, a Tarragona hi vivien poc més de 40.000 persones, tenint en compte, que, feia menys de quinze anys hi havia hagut una desfeta bèl·lica on van morir tarragonins/es. La ciutat de Tarragona es trobava, com totes les ciutats espanyoles, en una repressió forta, a causa de la dictadura que Francisco Franco va portar a terme des de l'any 1936 fins a l'any que va morir. Ens trobem en un moment de la història, on hi havia tanta fam, que el pa blanc, l'oli, el sucre i el sabó eren els productes millor valorats, però només podien tenir aquests productes molt poques famílies.

En aquest escenari tan complicat, amb tanta incertesa i amb uns índexs de pobresa alts, és quan es decideix crear una caixa d'estalvis tarragonina. L'any 1949, dins l'estament de la Diputació de Tarragona es proposa la idea de fundar una caixa d'estalvis a Tarragona. Es va nomenar una Comissió, presidida pel Sr. Joan Noguera, encarregada de redactar uns Estatuts de l'entitat, que portarà el nom de *Caixa d'Estalvis Provincial de la Diputació de Tarragona*. La comissió els elaborà molt ràpidament, de manera que el 29 de desembre del mateix 1949 la Diputació els donava per bons i nomenava el primer Consell d'Administració de la Caixa.

Tot i que Tarragona no disposava d'una caixa d'estalvis pròpia per als seus habitants, sí que ens trobem amb altres caixes d'estalvi que ja havien instal·lat les seves sucursals a la ciutat. En podem trobar dues:

- La "Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros" que va ser inaugurada el 23 de gener de 1911 i que tenia les seves oficines a la rambla Nova, número 23.
- La Caixa d'Estalvis de la Generalitat, que fou inaugurada el 21 d'abril de 1933 i que després va passar a anomenar-se "Caja de Ahorros de la Diputación de Barcelona". Aquesta caixa d'estalvis tenia la seva seu al carrer Apocada, número 3 i posteriorment, l'any 1957, va ser traslladada a la rambla Nova.

En l'àmbit nacional català, també hi existia la "Caja de Ahorros de Gerona", que fou creada per la seva diputació l'any 1940. I a Lleida, des del 1880, existia la "Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Lérida". Així que, podem afirmar que la caixa d'estalvis tarragonina, va ser la darrera a crear-se.

Tornant a la nostra caixa, el 18 de gener de 1952, es va poder llegir en el "*Diario Español*" la notícia d'un comunicat del "director de Previsión", on indicava al governador Civil de Tarragona, en aquell moment, el Sr. González Sama, que s'havia signat l'autorització per a establir una caixa d'estalvis provincial.

El dia 1 d'octubre del 1952 es va inaugurar la primera seu de la caixa, situada a la rambla Nova número 27. Aquell edifici va seguir tots els canons catòlics, és a dir, va ser beneït per l'arquebisbe de la ciutat en aquells moments.

A la imatge següent es recull aquest esdeveniment:

Fig. 11. La creació de la Caixa d'Estalvis Provincial de la Diputació de Tarragona (1952).

Font: www.enciclopedia.cat

Aquest fet també quedà reflectit al Diario Español del 2 d'octubre de 1952, tal com es mostra a la figura següent:

Fig. 12. Servei d'Arxiu Municipal Tarragona. Secció Premsa digitalitzada.

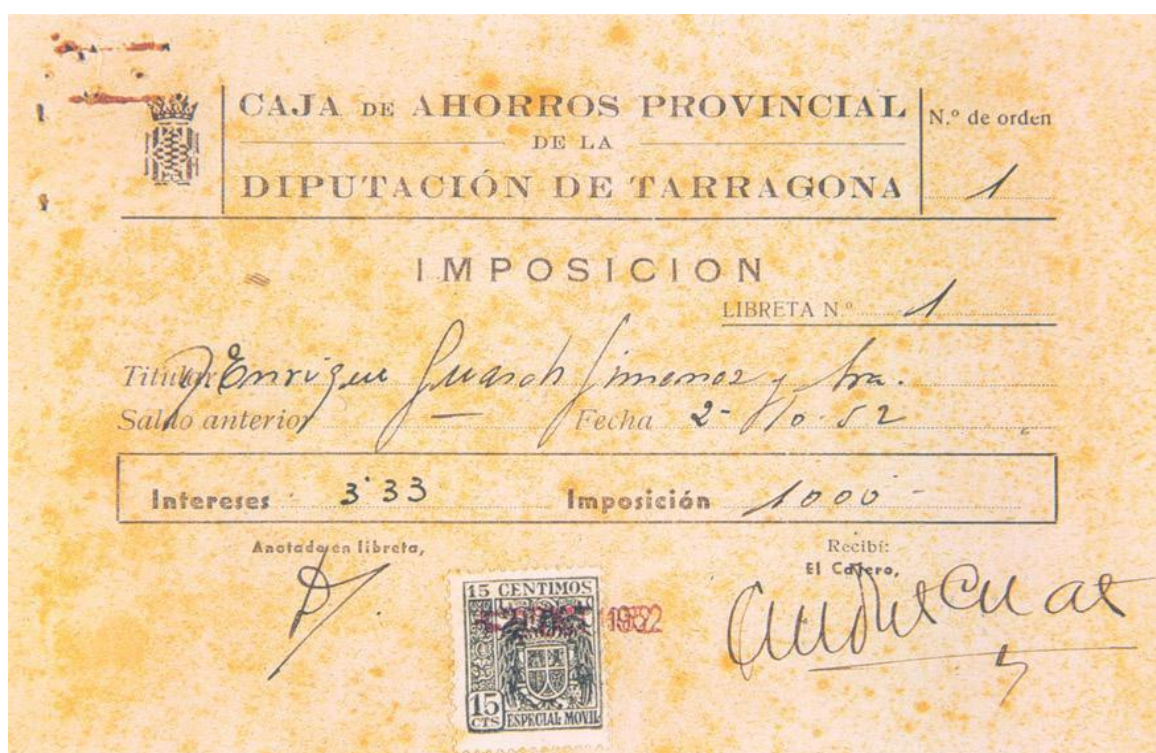
Font: www.enciclopedia.cat

La Diputació va aportar un milió i mig de pessetes, que va ser el patrimoni fundacional i els beneficis que obtingués l'entitat serien invertits en obres benèfiques d'interès sociocultural, com l'agricultura, les arts o els oficis. L'endemà del dia de la inauguració -dia 2 d'octubre-, l'oficina va començar amb la seva activitat i foren quatre empleats els qui van començar amb aquesta nova tasca dins la ciutat de Tarragona. Aquell mateix dia, el Consell d'Administració va decidir aprovar que tots els nens nascuts aquest dia a les comarques tarragonines se'ls obsequiés amb una imposició de cent pessetes en una llibreta al seu nom.

A la imatge següent podem veure la primera imposició a l'entitat el 1952:

Fig. 13. La creació de la Caixa d'Estalvis Provincial de la Diputació de Tarragona (1952)

Font: www.encyclopedia.cat

També en aquella època (1957), es donava una imposició de deu pessetes als nois que feien la primera comunió, juntament amb una carta del director, el Sr. Mateu Ruiz Oriol, on s'adreçava amb una felicitació cap a aquests nois que havien realitzat un dels sagraments del cristianisme.

Durant els primers set anys de vida, la Caixa d'Estalvis de Tarragona ha de resoldre el seu contenciós amb la Caixa d'Estalvis Provincial de la Diputació de Barcelona, crear un eficaç equip directiu i de professionals, i començar l'oferta dels seus serveis.

El president de la Diputació provincial és el president de la Caixa d'Estalvis Provincial de la Diputació de Tarragona. El primer, un cop oberta la primera oficina, serà Enric Guasch i Giménez. El que era vicepresident, Joan Noguera i Salort, que ha estat el promotor de l'entitat, ha de deixar el Consell de la Caixa perquè no és diputat provincial. Ells dos i el director gerent, Mateu Ruiz Oriol, foren els qui posaren en marxa la Caixa i els seus principals responsables durant aquesta primera etapa.

Enric Guasch (Tarragona 1899-1987) era metge cirurgià, director de l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla (1939-1952) i president del Col·legi Oficial de Metges de la província (1939-1948). Conseller provincial de Falange. El seu pare, Anselm Guasch, havia estat també president de la mateixa Diputació tarragonina durant el regnat d'Alfons XIII.

Durant els primers anys l'entitat aconsegueix crear una xarxa d'oficines a la província, però la collita és petita. Són els anys en què l'activitat econòmica de les comarques tarragonines experimenta un fort creixement, però la Caixa no està en condicions ni de posar-s'hi al capdavant, ni de treure'n profit.

El 1953, un any després de l'inici de les seves activitats, la Caixa de Tarragona demana permís per obrir una primera sucursal a Tortosa i una segona a Flix, que obriran les portes el 1954 i el 1955, respectivament. S'esperava la cessió de la sucursal de Reus de la Caixa de la Diputació de Barcelona, curiosament, no demanen la plaça de Valls. Cadascuna d'elles disposava d'un Consell local que tenia una funció de vigilància i d'assessorament del Consell d'Administració central. L'estructura d'aquests Consells locals no presentava gaire futur, però volia donar protagonisme a persones de prestigi i d'influència local i presentar la Caixa com una entitat propera als interessos de la població. Aquest criteri s'aplicarà a totes les oficines que tenen la categoria de sucursals i que corresponen a poblacions d'importància, mentre que les altres són anomenades agències i no tenen Consell local de cap mena.

L'estratègia de la Caixa és ben clara. Es proposa "*tener representación en todas las cabeceras de partidos judiciales*" de la província (Memòria 1958). La sucursal de Valls s'obrirà el 1958 i amb aquesta ja seran disset oficines.

A continuació es mostra la relació d'obertura d'oficines des de l'inici de l'entitat fins al 1959:

Fig. 14. Relació d'obertura d'oficines des de l'inici fins al 1959

ANY	POBLACIÓ
1954	Tortosa
1955	Flix
1956	Reus
	Tivissa
	Perelló
	Camarles
1957	Constantí
	L'Aldea
	Tortosa, Jesús
1958	Santa Bàrbara
	Valls
1959	Falset
	Batea
	Benissanet
	Gandesa
	Montblanc

Font: www.encyclopedia.cat

3.5.2. L'EXPANSIÓ (1960-1975)

El període de 1960 fins al 1975 són els anys de fort creixement demogràfic i econòmic de Tarragona i les seves comarques veïnes, conseqüència d'una major obertura del règim franquista, que donarà un marge de maniobra a tots els agents econòmics, i d'uns anys de bonança a tot Europa. El turisme es configura com una font extraordinària de riquesa per al que són comarques de platja i la gran indústria crea a Tarragona el primer polígon químic de l'estat espanyol.

Aquest marc econòmic favorable permet d'aprofitar les oportunitats. El municipi tarragoní aprofità l'excés d'energia en les línies establertes per ENHER, destinades a la Universitat Laboral (1956) per a crear un polígon industrial, que donarà entrada a una sèrie d'empreses químiques: la refineria d'asfalts d'ASESA, la planta d'etilè d'IQA (Indústries Químiques Associades) i a la construcció d'un pantalà per a la descàrrega de crus (1966). Serà aviat el primer polígon químic espanyol, especialitzat en la petroquímica. El 1975 es posarà en marxa la refineria de petroli de la Pobla de Mafumet.

La Caixa de Tarragona ja és considerada com a entitat de crèdit (1962) i no simplement beneficosocial. Però no és fàcil canviar la mentalitat d'una empresa que s'havia creat sense pensar gaire en la competència i en una oferta de productes tradicionals. La Caixa manté durant tots aquests anys una estructura encarcarada, amb un Consell d'Administració i una Comissió Permanent, que ho toquen tot i no deleguen gaire. Fa una important obra immobiliària i inicia una obra social, molt diversa, mentre progressa en els dipòsits captats i en les inversions creditícies. És un període de transició cap a una etapa de més modernitat i, sobretot, de més definició.

El 1961 va veure el primer canvi de president. El mes de novembre, Enric Guasch va dimitir del seu càrrec de president de la Diputació i hagué d'abandonar també el de la Caixa. El nou president serà Antoni Soler i Morey (Sevilla, 1909 - Tarragona 1965). Aquest nou president durant el seu primer any de mandat va dur a terme una modificació dels estatuts, la denominació de la caixa i la seva organització executiva.

L'any 1963, l'entitat ja es trobava en una etapa de creixement i ja disposava d'un major volum operatiu, aquest fet va obligar l'entitat a crear una comissió de crèdits que es va trobar dins de la "Comisión Permanente". Aquesta comissió s'encarregava de resoldre aquelles operacions de crèdit que no fossin superiors a les 250.000 pessetes (avui dia serien 1.502,53 €).

Antoni Soler i Morey morí el 1965, mentre es trobava en època d'exercir el seu càrrec. Va ser substituït pel nou president de la Diputació Lluís Pujades de Frias. Aquest senyor va ser enginyer agrònom i enginyer cap de la "Jefatura Agronómica" de la província des de l'any 1962 fins a l'any 1965, any que va agafar les regnes de la Diputació de Tarragona.

El Sr. Lluís Pujades de Frias, morí l'any 1966, mentre encara era president de l'entitat. La seva vacant no va ser coberta fins al cap d'uns mesos, que va ser donada al Sr. Federico Gerona de la Figuera. Aquest nou president no era nascut a Tarragona, per ser més exacte ell va néixer a Saragossa l'any 1926 i arribà a Tarragona quatre anys abans que li fessin

entrega de la presidència de Caixa Tarragona. Però aquest tampoc va durar molt temps, l'any 1968 va ser traslladat a Badajoz per exercir de governador civil de la província.

El cinquè president serà Josep Clúa i Queixalós. Nascut a Corbera d'Ebre va ser el president que va demanar autorització per poder modificar els estatuts, de manera que es poguessin atorgar poders i càrrecs a favor d'empleats.

Mateu Ruiz Oriol, director de la caixa des de la seva fundació deixà el càrrec l'any 1972 per incorporar-se a *Caja Madrid*. El seu substitut va ser Servando Ibáñez Roldan, que ocupava la subdirecció general i havia estat funcionari de l'entitat des de la seva fundació.

Els empleats de l'entitat l'any 1959 devien ser cinquanta o seixanta. No es pot saber el nombre exacte, pel fet que no se'n conserven dades que ho verifiquin amb exactitud. Però sí que se'n tenen dades exactes de l'any 1975, on l'entitat ja comptava amb tres-centes persones treballant per a la mateixa entitat. Un any abans, l'any 1974 havia incorporat el teleprocés, de manera que ja al mateix 1975 hi havia vint-i-set oficines connectades, el 40% de la xarxa.

Entre l'any 1960 i l'any 1964 les caixes no es van poder obrir noves oficines. En aquell temps, es preparava una nova llei que regulés l'expansió, ja que, mentrestant les oficines havien de limitar-se a l'explotació de les oficines ja existents.

Després del VII pla d'ampliació, va anunciar-se un nou pla d'expansió, que suposa una clara liberalització. Tot i això, les noves oficines que van ser creades, van ser creades sempre en el territori específic que tenia la caixa, és a dir, la província de Tarragona.

La competència comença a ser cada vegada major, ja que cada vegada a la província comencen a haver-hi altres caixes i bancs. El caràcter de ser Caixa dependent de la diputació li va donar certs avantatges, com és l'accés, des de l'any 1962, a tots els comptes dels municipis provincials pel fet que era la mateixa caixa la que abonava els ingressos procedents de la Corporació provincial i dels ministeris de l'estat.

Al tancament de l'exercici de l'any 1975, la distribució dels dipòsits era la següent:

- **Comptes corrents:** 15,8%
- **Comptes d'estalvi:** 44,0%
- **Comptes a termini:** 37,7%
- **Altres:** 2,5%.

Fig. 15. Relació d'obertures des de l'any 1960 fins al 1975.

OFICINES OBERTES			
1960	<i>El Vendrell</i>		<i>Deltebre - Jesús i Maria</i>
1965	<i>Reus. Jaume I</i>		<i>Tivenys</i>
	<i>Amposta</i>		<i>Les Borges del Camp</i>
	<i>La Fatarella</i>		<i>Segur de Calafell</i>
	<i>Riba-roja d'Ebre</i>		<i>Tarragona. Portalet</i>
	<i>Salou. Barcelona</i>		<i>Móra d'Ebre</i>
	<i>Torreforta. Ebre</i>	1969	<i>Ulldecona</i>
1966	<i>La Canonja</i>	1971	<i>L'Arboç del Penedès</i>
	<i>Alforja</i>		<i>Vilalba dels Arcs</i>
	<i>Ginestar</i>	1972	<i>Altafulla</i>
	<i>Calafell. Platja</i>		<i>Santa Coloma de Queralt</i>
	<i>El Pla de Santa Maria</i>	1974	<i>Vila-seca</i>
	<i>Horta de Sant Joan</i>		<i>Coma-ruga</i>
	<i>Mas de Barberans</i>		<i>Tarragona. Catalunya</i>
	<i>Bot</i>		<i>Tarragona. Port</i>
	<i>Morell</i>		<i>Reus. Niloga</i>
	<i>Mont-roig</i>		<i>Reus. Garcia Morató</i>
	<i>Benifallet</i>		<i>Reus. Rambla Miró</i>
1968	<i>Sant Carles de la Ràpita</i>	1975	<i>L'Espluga de Francolí</i>
	<i>L'Hospitalet de l'Infant</i>		<i>L'Aldea. Estació</i>
	<i>Torredembarra</i>		<i>L'Ampolla</i>
	<i>Tortosa. Ferreries</i>		<i>Bítem</i>
	<i>Aldover</i>		<i>Miravet</i>
	<i>Montbrío</i>		<i>Vilanova de Prades</i>
	<i>Bonavista</i>		<i>Tarragona. Serrallo.</i>
	<i>Llorenç del Penedès</i>		<i>Tarragona. Imperial Tarraco.</i> <i>total 69, inclosa la central</i>

Font.: www.enciclopedia.cat

Els canvis més significatius que experimenta l'entitat durant aquest període comprenen la inversió en crèdit, en cartera de valors i en immobles, que s'exposen a continuació:

A) INVERSIÓ EN CRÈDIT

El volum de crèdits en aquest període passa a ocupar el lloc que correspon a les entitats financeres. Això és conseqüència d'un procés de desglaç intervencionista de l'estat, que obligava a invertir els dipòsits de les caixes preferentment en valors públics. Caixa

Tarragona, que havia estat favorable als crèdits, des d'un primer moment va aprofitar aquest descens per a incrementar el seu paper dintre del conjunt del seu balanç.

Pel que fa a la seva distribució, podem veure com irromp amb força el crèdit hipotecari, a causa d'una calculabilitat d'aquestes operacions i d'una política de construcció de nous habitatges que acaba amb crèdit a favor dels nous propietaris.

En la següent taula, podem comprovar la diferent distribució del crèdit que hi havia segons aplicació l'any 1975

Fig. 16. Distribució del crèdit, segons aplicació l'any 1975

SECCIÓ/APLICACIÓ	PERCENTATGE
Agricultura	6'1%
Indústria	30'7%
Habitatge	45'3%
Comerç	8'4%
Altres	9'5%
Total	100%

Font.: www.enciclopedia.cat

B) INVERSIÓ EN CARTERA DE VALORS

La cartera de valors està constituïda per valors computables, és a dir, aquells que són considerats a l'hora de fixar el percentatge obligatori que han de mantenir les caixes en relació amb els dipòsits. Caixa Tarragona diversifica aquesta cartera computable, de manera que a les memòries s'hi trobaran nombrosos títols d'empreses catalanes i amb presència al territori. Per posar un exemple, a la cartera de títols del 1973 (darrer any en què figura a la Memòria), podem trobar obligacions d'ENHER (Empresa Nacional Hidroelèctrica de la Ribagorçana), de FECSA (Forces Elèctriques de Catalunya) o d'Hifrensa (empresa que tenia la central nuclear de Vandellòs).

Tot i això, les participacions en termes d'accions més importants són de les dues empreses concessionàries d'autopistes que en aquell moment actuaven a la província: Autopistes Concessionària Espanyola SA i Autopistes Mare Nostrum SA. Però, cal esmentar, que tot

i que disposaven de les accions més importants, aquestes participacions només eren de suport, fet que no els hi donava dret a una presència dins del Consell Administratiu.

C) INVERSIÓ EN IMMOBLES

L'any 1960, Caixa Tarragona inicià un procés de compra de solars i d'edificis. Alguns d'ells van anar destinats a l'establiment d'oficines de l'entitat, mentre que d'altres eren destinats a habitatges o centres de serveis.

El primer projecte immobiliari va començar a finals del 1960, amb escriptura el 1961. Es tractava d'uns terrenys excedents de la Granja Experimental, propietat de la Diputació de Tarragona, situats al barri de Torreforta. Consistia en 52.460 metres quadrats que costaren a l'entitat poc més de quatre milions de pessetes. La primera idea que es va tenir va ser la de cedir una part d'aquells terrenys a "Obra Sindical del Hogar", la institució que depenia del ministeri d'habitatge espanyol, però aquesta acabà decidint no acceptar l'oferta. D'aquesta forma, la caixa va decidir actuar pel seu compte, amb el suport de la seva filial, la Constructora Benèfica Provincial. Aquesta empresa va construir 266 habitatges entre el 1968 i el 1970. La resta de terrenys que encara no se n'havia fet cap ús, Caixa Tarragona va decidir vendre aquests solars a les empreses Carcolé Vidal SA i Construccions Avià SA perquè fossin elles les constructores, amb el compromís de facilitar crèdit hipotecari als compradors.

En aquests anys, la Caixa continuà comprant terrenys privats amb la intenció d'invertir en ells, alguns exemples en són la compra d'un solar al centre de la ciutat dedicat a la construcció d'habitatges i a una estació d'autobusos. Una altra compra va ser realitzada a Tortosa on l'entitat comprà uns terrenys a Tortosa per construir-hi habitatges i un hotel. Però la compra d'immobles més important en aquells anys va ser la de l'immoble situat a la Plaça Imperial Tàrraco de 2.230 metres quadrats per un import de 130 milions de pessetes. A la mateixa plaça es comprà un altre solar que va acabar sent la nova seu social de l'entitat, ja que, als locals que estaven situats a la Rambla quedaven insuficients per tot el moviment que ja l'any 1973 suposa Caixa Tarragona a la província. Les obres s'iniciaren l'any 1973 i es donaren per acabades el novembre de 1975.

3.5.3. LA CONSOLIDACIÓ (1976-1995)

L'onze de març de 1976, una vegada finalitzades les obres van inaugurar-se les noves instal·lacions de la nova seu social i les noves oficines centrals situades a la plaça Imperial Tàrraco.

La primera assemblea general, el nou òrgan de govern de la Caixa, es reuní per primer cop el 12 d'abril de 1979. L'assemblea va escollir els seus representants al Consell d'Administració. Aquest nou consell estarà format per 20 persones: 5 d'aquestes eren representants de la Diputació de Tarragona, 3 personalitats de reconegut prestigi, 8 representants dels impositors i 4 del personal. El primer president de la nova etapa serà Joan Noguera i Salort, antic vicepresident i promotor de l'entitat. Tot i això, el seu mandat serà ben curt, el 12 de desembre del mateix any, anuncià la seva dimissió en finalitzar el seu mandat com a conseller. El nou president serà Josep Creus i Ferrando, diputat provincial i vocal de la Caixa des de feia catorze anys.

L'any 1987 es va jubilar el director general, Servando Ibañez, després de quinze anys al càrrec i 35 de treball professional a Caixa Tarragona. En el seu lloc serà anomenat, el que era director general adjunt, Francesc Montaña i Martí. Montaña va dimitir el maig del 1994 poc després d'una inspecció del Banc d'Espanya que obligà la caixa a crear noves dotacions per a cobrir possibles morosos.

Al final del 1995, la Caixa estava integrada per 894 persones. Cal recordar, que a l'inici de 1975 només eren 321, de manera que el seu nombre va anar en augment fins a arribar a l'any 1992 a 953 empleats. Del 1992 al 1995 hi va haver un petit descens de treballadors a causa de les noves activitats que s'estaven duent a terme per mecanitzar els diferents processos administratius.

Com es pot comprovar a la Fig.17 on consta la relació d'obertures des de l'any 1976 fins a l'any 1983, l'expansió de l'entitat és molt important. En aquest període s'obren un total de 79 noves sucursals, cobrint pràcticament tot el territori de la província de Tarragona, incloent-hi alguns dels barris de ponent de la capital tarragonina. Cal dir que l'oficina del barri de Bonavista s'obre en un període anterior, concretament l'any 1968.

També s'obren oficines a la província de Lleida, amb un desplegament força important, i a la província de Barcelona.

Fig. 17. Relació d'obertures des de l'any 1976 fins al 1983

OFICINES OBERTES			
1976	Cambrils	Tarragona. Pere Martell	
	L'Ametlla de Mar	Seròs	
	Roquetes	Alcarràs	
	Valls. Vallvera	Granja d'Escarp	
	Tarragona. S. P i S. P.	Aitona	
	Tarragona. Sant Salvador	1981	Lleida. Prat de la Riba
	Deltebre - La Cava		Lleida. Ronda
	La Sénia		Alguaire
1977	Selva del Camp		Torrefarrera
	Tarragona. Corsini		Castelldans
	Alcover		Juneda
	Riudoms		Arbeca
1978	Salou. Andorra		Tarragona. Torreforta - Mercat
	Alcanar	Tarragona. Campclar	
	Ascó	Tarragona. La Granja	
	Cunit	La Riba	
1979	Móra la Nova	Paüls	
	Saral	La Pobla de Mafumet	
	El Vendrell. Barri de França	Tortosa. Campredó	
	Cambrils. Poble	Reus. Pare Gil	
	Ulldecona. Valentins	Tortosa. Remolins	
	La Bisbal del Penedès	Reus	
	Bellvei	1982	Tarragona. Rambla Nova
	La Riera		Tarragona. Vallellano
	Altafulla. Platja.		Tarragona. Claret
	Banyeres del Penedès		Tarragona. Sant Pere i Sant Pau
	Salou. Passeig Miramar		Reus. Prat de la Riba
	Serra d'Almós		Xerta
	Roda de Berà		Alfara de Carles
	Tortosa. Parc.		Calafell. Poble
	Tortosa. Pont.	Montroig. Miami Platja	
	Vilallonga.	Almenar	
	Tarragona. Pius XII	Lleida. Garrigues	
	Tarragona. Lluís Companys	Barcelona. Llúria	
	Tarragona. Merceria	1983	Torres de Segre
	1980		El Pinell de Brai
Reus. La Salle			Vandellòs
Constantí. Centelles			Prades
Sant Carles de la Ràpita. Sant Isidre			Reus. Gaudí
	Reus. Jesús		
	Vilabella		

Font: www.enciclopedia.cat

Els canvis més significatius que experimenta l'entitat durant aquest període comprenen la inversió en l'obertura de noves oficines, en nous serveis al client, en immobles i en obra social.

Aquests diferents aparats s'exposen a continuació:

A) OBERTURA NOVES OFICINES

La nova legislació aprovada el 1975 on es regulava l'obertura de noves oficines va donar a l'entitat una llibertat total dins de la mateixa província. Van obrir-se noves sucursals, però a la vegada es començaran a crear agències urbanes dins d'un terme municipal que ja disposaven d'una oficina. Aquest canvi suposarà un gran avenç en aquells barris dels grans nuclis tarragonins que van tenir un fort creixement demogràfic durant aquells anys. Tot i això, encara quedaran algunes petites poblacions on visqui poca gent, on encara no disposaven de cap oficina dins del seu municipi.

Molt aviat, i també degut a un canvi legislatiu, el territori d'actuació de Caixa Tarragona començarà a ampliar-se a les quatre províncies catalanes. L'any 1980, l'entitat obrí oficines a la província de Lleida mentre que el 1982 va obrir la primera oficina a Lleida Capital. L'any següent, el 1983, la Caixa obrí una oficina a Barcelona capital i una a Madrid, aprofitant l'autorització que tenien totes aquelles caixes d'estalvi que superessin els 50.000 milions de dipòsits.

B) SERVEIS AL CLIENT

Durant aquells anys d'aquesta etapa, vora el 1995 i 1990, l'entitat va experimentar una gran transformació en termes relacionats amb l'atenció al client. Des del 1962 l'entitat és reconeguda com a entitat financera, però manté una estructura vella i poc moderna. A partir de l'any 1977, la majoria de les caixes d'estalvi catalanes s'adonen que el canvi que s'està produint és un canvi revolucionari, i que, fins i tot, el seu propi futur està compromès.

Per a poder mantenir-se dins el mercat, Caixa Tarragona havia de ser competitiva amb altres caixes d'estalvi i a la vegada amb les entitats financeres i això, només es pot aconseguir adaptant la seva organització interna i oferint alhora uns millors serveis i uns serveis més amplis. L'obra social que en aquells moments tenia l'entitat i el caràcter no mercantil els podien fer guanyar la complicitat de la gent, però només amb això no n'hi havia prou, calia competir directament en els serveis prestats que oferien les altres entitats financeres.

No és fins a partir del 1988 que es comencen a donar passes fermes en aquest sentit. La Memòria de l'entitat realitzada aquell mateix any cita per primera vegada el Servei de l'Estranger i l'emissió de targetes de crèdit Visa. L'any següent, el 1989, l'entitat introdueix

la Targeta Client Preferent, destinada a les compres dels clients de Caixa Tarragona a comerços adherits a la xarxa. El 1991 es constitueix “Colectivos Tarragona, Fondo de Pensiones” destinat a acollir els plans de pensions que creen diversos col·lectius i un departament creat únicament al Servei de Mecanització d'Empreses. De l'any 1993, fins a l'any 1995 van aparèixer la “Targeta Telepass” que permet circular per les autopistes de peatge, la “Targeta Gas-Oil Bonificat”, “el banc a casa” o “relació en línia amb l'ordinador de la Caixa”, nous mètodes aplicats amb la intenció de poder donar un millor servei i una millor atenció al client.

C) IMMOBLES

L'any 1979, l'entitat pot començar a revalorar els seus immobles, de manera que les plusvàlues permeten un considerable increment dels fons propis. Però en aquests anys de consolidació de Caixa Tarragona com a entitat financera, les inversions en obres immobiliàries perd el gruix que havia tingut fins al moment. Les noves inversions en immobles que es fan són en edificis destinats a un ús propi de l'entitat (sucursals, agències, serveis centrals...).

D) OBRA SOCIAL

L'excedent generat per les caixes es destina ser distribuït entre reserves i fons per a les diferents obres socials que es volen aplicar. La conveniència de reforçar els fons propis (reserves), obligarà l'entitat a rebaixar el percentatge de l'excedent que es destinava a obra social. L'any 1977, a les mateixes memòries de l'entitat escrites aquell mateix any es recull el missatge següent: *“una prudente actitud por lo que respecta al impulso y creación de nuevas Obras, con ánimo de no comprometer la eficaz labor o incluso continuidad de las ahora vigentes”*. Això significa que la mateixa entitat reconeix que en aquell any no es van realitzar inversions en obra social, per tal de no comprometre les obres que ja han estat iniciades en anys anteriors. Malgrat això, aquell mateix any es creà l'Hemeroteca de Tarragona on s'integraven una interessant col·lecció de diaris i revistes tarragonines, però també de publicacions de premsa catalana i espanyola.

L'any 1978, per primer cop, la *Memòria* realitza una agrupació de les obres ja existents.

- **Obra infantil:** tres guarderies infantils a la Granja, barri de l'Esperança i Bonavista, totes elles a la ciutat de Tarragona, i parcs infantils de trànsit, permanents o mòbils, a diverses ciutats de la província.

- **Obra cultural:** Laboratori d'Idiomes (Tarragona), l'Institut Social Femení de Reus, les Agrupacions fotogràfiques de Tarragona i Reus, el Centre Assistencial de Bonavista (Tarragona) i l'hemeroteca.
- **Obres en col·laboració:** Fundació Topromi, on es faran tallers ocupacionals, en especial d'enquadernació i de fusteria.

Aquestes obres, l'any 1983, es convertiran en àrees d'actuació, es tornaran a classificar i a ampliar de nou, gràcies a les majors quantitats de diners assignades a l'Obra Social, com a conseqüència d'una millora dels excedents de l'entitat. En aquest mateix any, s'introduirà per primer cop una àrea sanitària, que principalment es dedica al lliurament d'ambulàncies per a la Creu Roja provincial i als ajuntaments. Juntament a aquesta introducció de l'àrea sanitària, també es va crear l'àrea assistencial, que tenia com a funció la creació de llars de jubilats. L'àrea infantil es converteix en àrea docent i les guarderies infantils en llars d'infants, d'acord amb els signes del temps.

L'any 1995, l'obra social de l'entitat era la següent:

- **Àrea cultural:** Nou sales d'exposicions, hemeroteques, sales d'actes i culturals, restauració de la cartoixa d'Escaladei i il·luminació de les muralles de Tarragona.
- **Àrea docent:** Llars d'infants, oferiment d'activitats culturals i recreatives.
- **Àrea assistencials:** Onze llars d'infants i llars per a jubilats.
- **Àrea sanitària:** Lliurament d'ambulàncies a Creu Roja provincial.
- **Fons socials:** Programes de vivenda, activitats solidàries i de voluntariat.

Com es pot comprovar al paràgraf anterior, l'any 1995, l'entitat es mostrava centrada a poder arribar a noves àrees de col·laboració.

Per exemple, dins de l'àrea cultural, l'entitat va impulsar la restauració de la Cartoixa d'Escaladei, conegut com un important patrimoni històric de la província i van destinar-se fons econòmics per il·luminar les muralles de Tarragona.

També pot comprovar-se que dins de l'àrea docent es construïren diferents llars d'infants als barris de Ponent, juntament amb diferents activitats culturals i recreatives convidant així als més joves, i als no tan joves, a poder participar dins d'un espai amè mitjançant l'aprenentatge.

Així doncs, l'any 1995, l'entitat disposava d'una àrea social completa que va desenvolupar un paper significatiu en la importància dels interessos comuns i en el foment de la millora de condicions de vida per als habitants de la província de Tarragona.

Fig. 18. Relació d'obertures des de l'any 1983 fins al 1995

	Tarragona. Colom	1987	Sitges. Mercat
	La Galera		Barcelona. Ferran
	Godall		Madrid. Narváez
	La Pobla de Massaluca	1988	Barcelona. Numància
	Masdenverge		Tarragona. Ponent
	Vila-seca. La Pineda		Vilanova i la Geltrú. Mercat
	Barcelona. Rda. Sant Pau		Sitges. La Fita
	Barcelona. Vilamarí	1989	Tarragona. Maria Cristina
	Tarragona. Ixart		Barcelona. Travessera de Dalt
1984	Picamoixons	1990	Reus, Juroca
	Reus. Mare Molas		Perafort
	Lleida. Dr. Fleming		Lleida. Treball
	La Pobla de Montornès		Barcelona. Rogent
	L'Aleixar		Barcelona. Vilapicina
	Roda de Berà. Platja		Barcelona. Poblenou
	Tortosa. Sant Blai		Barcelona. Els Quinze
	Amposta. Estadi		Lleida. Treball
	Vallmoll		Barcelona. República Argentina
	Creixell		Arnes
1985	Tortosa. Sant Llätzer	1991	Lleida. Alcalde Porqueres
	Calafell. Mercat		Barcelona. Diputació
	Vimbodí		Vilanova. Gas
	Rasquera		Barcelona. Via Júlia
	Tortosa. Reguers		Sant Jaume d'Enveja
	Torredembarra. Baix a Mar		Lleida. Lluís Companys
	Tarragona. Caputxins		Barcelona. Reina Elisenda
	Valls. Santa Úrsula		Tarragona. Col·legi d'Aparelladors
	Sitges	1992	19 oficines a la província de Tarragona, procedents de Cajamadrid
	Sant Pere de Ribes		Barcelona. Hostafrancs
	L'Hospitalet de Llobregat		Vilanova. Rambla Castell
	Lleida. Mariola		Barcelona. Marià Aguiló
1986	Barcelona. Horta	1993	Lleida. Seca-Sant Pere
	Barcelona. Gràcia		Barcelona. Alts Forns
	Barcelona. Sants		Salou. Via Roma
	Barcelona. Sant Andreu		L'Hospitalet. Primavera
	Vilanova i la Geltrú		
	Sitges. Ribera	1994	Lleida. Pardinyes
	Sant Pere de Ribes. Les Roquetes	1995	Sant Boi del Llobregat
	Reus. Galanes		Tarragona. Boscos
	El Vendrell. Orient		
	Madrid. Alcalá		

Font.: www.enciclopedia.ca

3.5.4. ELS ÚLTIMS VESTIGIS (2024)

Segons ha aparegut publicat el passat 30 de gener de 2024 en diferents mitjans de comunicació escrits (Diari de Tarragona, Diari Més, La Vanguardia, etc.), la Diputació de Tarragona comprarà l'edifici de l'antiga Caixa Tarragona per un import de 4,5 milions d'euros. A aquesta quantitat s'han d'afegir 5,5 milions d'euros per la rehabilitació de l'espai.

Noemí Llauredó, actual presidenta de la Diputació de Tarragona va confirmar el passat 20 de gener de 2024 que la Diputació exercirà el dret a tanteig i comprarà l'edifici que tenia Caixa Tarragona situat a la Plaça Imperial Tàrraco. L'immoble, propietat fins ara del BBVA, ja havia rebut una oferta de la immobiliària Vertix per comprar l'edifici.

Segons la mateixa presidenta, l'objectiu d'aquesta inversió és el de poder traslladar algunes dependències de la Diputació de Tarragona i que es puguin arribar a traslladar tres-cents treballadors del tres-cents seixanta-cinc que té l'entitat a partir del 2027.

La idea és que a finals de març s'aprovi definitivament exercir el dret a tanteig que disposa la Diputació que disposa d'un termini fins al juny d'aquest 2024, moment en què l'immoble, si no fos comprat per cap entitat, passaria a mans de l'administració provincial.

L'objectiu de l'entitat és unificar la seu corporativa (actualment al Palau de la Diputació, situat al Passeig de Sant Antoni) i la seu operativa (edifici Síntesi, situat al carrer Pere Martell) a la plaça Imperial Tàrraco. Segons Llauredó, la seu actual, situada al Palau de la Diputació, romandrà només com a seu institucional i representativa.

Finalment, l'administració provincial ha anunciat que començarà a realitzar una sèrie de convenis patrimonials per ratificar els edificis que té als diversos municipis i adequar els serveis a les necessitats del territori.

Fig. 19. Antic edifici dels serveis centrals de Caixa Tarragona.

Font: www.diaridetarragona.com.

4. METODOLOGIA I INSTRUMENTS DE RECERCA

4.1. L'ENTREVISTA

He decidit treballar amb 6 informants que encaixen amb el següent perfil: Empleats o exempleats del sector bancari, amb diversitat de gènere i edats, els he escollit perquè penso que tant els actuals empleats, com aquells que van treballar i actualment estan jubilats o prejubilats poden donar-me respostes a aquelles preguntes que m'he formulat i em poden donar una resposta clau i verídica.

L'objectiu d'aquestes entrevistes ha estat obtenir una dada qualitativa directa amb metodologia de treball de camp i basada en experiències reals per tal que em poguessin donar informació important i privilegiada per poder fer el meu treball

Per fer les entrevistes hem utilitzat dues formes diferents. La primera ha estat una entrevista amb preguntes directes de forma individual amb els Informants 5 i 6. La segona ha estat amb el format *Assessment Center* o entrevista grupal per la resta on es feien preguntes de resposta oberta per als informants 1,2,3 i 4.

Les persones entrevistades han estat:

Informant 1 (Maite Alberich): Exempleada de Caixa Tarragona. Té setanta-tres anys. Treballadora de l'entitat durant trenta-sis anys. Va ocupar els càrrecs de caixa, departament de crèdits, zona, direcció comercial.

Informant 2 (Agustí Arasa): Prejubilat de Caixa Tarragona. Té seixanta-dos anys. Treballador de l'entitat durant quaranta-dos anys. Va ocupar els càrrecs de sotsdirector i director d'oficina.

Informant 3 (José Fco. Marco): Jubilat de Caixa Tarragona. Té seixanta-vuit anys. Treballador de l'entitat durant trenta-cinc anys. Va ocupar els càrrecs de director d'oficina, gerent d'empreses i gerents de promotors.

Informant 4 (Maite Sáez): Prejubilada de Caixa Tarragona. Té seixanta-dos anys. Treballadora de l'entitat durant trenta-quatre anys. Va ocupar els càrrecs de sotsdirectora i directora d'oficines

Informant 5 (Jordi Mallol): Actual treballador del BBVA i antic treballador de Caixa Tarragona i Caixa Catalunya. Té cinquanta-dos anys. Porta treballant a les diferents entitats

vint-i-vuit anys. És gestor comercial i ha ocupat els càrrecs de gestió de riscos, responsable de publicitat i màrqueting, director del segment agrari i gestor de Banca Privada.

Informant 6 (Néstor Galimany): Extreballador de Caixa Tarragona i actualment agent autoritzat extern del Banco Santander (Agent Santander). Un Agent Santander és un professional autònom amb una experiència contrastada en el sector financer i una dedicació exclusiva. Gestionen el seu propi negoci mitjançant la creació d'una cartera de clients que li cedeix el Banco Santander.

Les seves funcions són bàsicament:

- Gestionar la captació i l'atenció de clients de manera autònoma.
- Comercialitzar productes i serveis de Banco Santander i arribar a cobrir les necessitats dels seus clients en condicions altament competitives.
- Col·laborar en el dia a dia amb un grup financer internacional i representar-lo de cara al client, i formar part d'un model d'èxit consolidat en el mercat.

Les preguntes formulades han estat:

- 1) Quina és o ha estat la seva vinculació professional amb les caixes d'estalvi?
- 2) Quina creu que ha estat o han estat els motius de la desaparició de les caixes d'estalvi?
- 3) Com va viure personalment aquest procés?
- 4) Com veieu la situació actual de les entitats financeres?
- 5) Com valoreu l'evolució de l'atenció al client de les entitats financeres?

D'entre les respostes obtingudes, es fa un recull de les més significatives, que es citen a continuació.

A) Assessment center amb els informants 1,2,3 i 4

1 - Quina és o ha estat la seva vinculació professional amb les caixes d'estalvi?

Maite Alberich: *“Vaig entrar a Caixa Tarragona l'any 1976. Vaig estar treballant a oficines i a direcció comercial fins al moment de l'absorció de Caixa Tarragona per part de Caixa Catalunya on ens van fer un ERO i vaig estar treballant fins a l'octubre del 2010.”*

Maite Sáez: *“Vaig entrar l'any 1989 i en el moment en què Caixa Tarragona va fusionar-se amb el BBVA van oferir-me la jubilació i vaig decidir acceptar-la.”*

Agustí Arasa: *“Vaig ingressar dins de Caixa Tarragona l’any 1981 i la meva vinculació ha estat fins que m’he prejubilat. Sempre he treballat a l’entitat, a “Caja de Ahorros de Tarragona”, actualment desapareguda.”*

José Fco. Marco: *“Vaig entrar a Caixa Tarragona l’any 1978 i fins a la fusió amb Caixa Catalunya vaig estar treballant a Caixa Tarragona i després dos anys vaig treballar a Caixa Catalunya fins al moment de la fusió amb BBVA, moment en què em vaig jubilar.”*

2. Quina creu que ha estat o han estat els motius de la desaparició de les caixes d’estalvi?

Maite Alberich: *“Ratifico per complet el que ha dit el meu company Agustí.”*

Maite Sáez: *“Ratifico per complet el que ha dit el meu company Agustí.”*

Agustí Arasa: *“Jo crec que el motiu ha estat donar massa pes polític als òrgans de direcció i això a poc a poc, ha anat passant factura a l’entitat a causa d’una mala gestió.”*

José Fco. Marco: *“Ratifico per complet el que ha dit el meu company Agustí.”*

3. Com va viure personalment aquest procés?

Maite Alberich: *“Jo no el vaig poder viure massa, perquè vaig durar molt poc a l’entitat quan va ser absorbida per Caixa Catalunya. No puc dir massa cosa perquè no vaig viure gairebé gens de Caixa Catalunya.”*

Maite Sáez: *“Va ser un procés d’incertesa, perquè el primer ERO que es va produir va ser acceptat pels treballadors, però veiem com això continuava i depenent la teva edat i la situació familiar que tenies, el procés cada vegada s’anava vivint amb una mica més d’angoixa, però sempre amb l’esperança que es trobés una solució.”*

Agustí Arasa: -

José Fco. Marco: *“Molta incertesa, perquè era passar de poder tenir una bona prejubilació a trobar-te sense tenir res per acabar la teva vida laboral.”*

4. Com veieu la situació actual de les entitats financeres?

Maite Alberich: *“Acabaran quedant dues o tres entitats que es quedaran amb tot el mercat i tot s’acabarà fent en línia i deixarà d’existir una atenció personalitzada.”*

Maite Sáez: *"Ratifico el que han dit els meus companys. Dues entitats grans s'apoderaran del mercat, es treballarà d'una manera més impersonalitzada i tot estarà molt mecanitzat."*

Agustí Arasa: *"Tot apunta al fet que acabaran quedant dues o tres entitats que operaran tant al mercat nacional com a l'internacional i no té res a veure amb el que s'ha viscut anys enrere."*

José Fco. Marco: *"Va cap a un monopoli perquè actualment són dues o tres entitats les més importants que hi ha i les altres entitats que existeixen i hauran d'acceptar totes les decisions que aquestes entitats prenguin."*

5. Com valoreu l'evolució de l'atenció al client de les entitats financeres?

Maite Alberich: *"Fatal, perquè abans quan era una caixa d'estalvis es tenia una altra idea de la banca, ja que, s'atenia molt bé, el client anava a l'oficina i parlava amb una persona i ara ha de demanar cita prèvia perquè el puguin atendre. Penso que hi haurà un moment en què l'atenció al client desapareixerà."*

Maite Sáez: *"Actualment, hi ha una atenció molt despersonalitzada, abans quan et venia el client li oferies un tracte personalitzat i això permetia oferir un tracte al client molt diferent del que hi ha avui dia."*

Agustí Arasa: *"A banda del que han dit els companys, que estic completament d'acord, actualment les entitats financeres estan condemnant a gent de certa edat que es veuen allunyats perquè és una operatòria que exigeix treballar des d'una plataforma en línia i això resulta bastant complicat per a la gent gran."*

José Fco. Marco: *"Un tracte molt impersonalitzat, a més es demana al client que faci de treballador, quan ell és un client al qual s'ha d'atendre i se l'ha de facilitar les coses que ell vulgui fer."*

B) Entrevista individual amb l'informant nº 5, Jordi Mallol.

1 - Quina és o ha estat la seva vinculació professional amb les caixes d'estalvi?

"La meva vinculació professional amb les caixes d'estalvi es remunta a la meva primera feina. Vaig estar tota la meva etapa professional a Caixa Tarragona mentre va estar vigent des de l'any 1995 fins al 2016. Vaig estar tant a oficines com a departaments centrals."

2. Quina creu que ha estat o han estat els motius de la desaparició de les caixes d'estalvi?

“Les caixes d'estalvi disposaven d'una massa de clients, molt arrelats al territori i disposaven una economia domèstica cosa que les grans entitats bancàries no tenien. Aleshores, la forma de poder entrar en aquest públic era adquirint caixes d'estalvi. El boom financer, el món de les hipoteques també es va barrejar que va fer coixejar la solvència de les caixes d'estalvi.”

3. Com va viure personalment aquest procés?

“Personalment, jo el vaig viure en etapes. A la primera ens vam ajuntar caixes per tal de ser més grans nosaltres, però allí ja vam abandonar el concepte de caixa local, ja que, ens constava molt que Tarragona tingués el pes que nosaltres creiem que havia de tenir. A la segona fase ja va ser quan vam ser absorbits per BBVA, on ja vaig veure que havíem abandonat l'essència de les caixes d'estalvi. A Caixa Tarragona vaig estar en departaments de màrqueting i d'ajuda social, una vegada vaig ser dins de BBVA vaig veure que el discurs no tenia res a veure amb el que havíem tingut a les caixes d'estalvi.”

4. Com veus la situació actual de les entitats financeres?

“La veig molt tranquil·la i molt esterilitzada, al cap i a la fi, totes les entitats financeres fan el mateix i totes tenen la mateixa estratègia. El fet que el mercat financer disposi de poques entitats financeres propicia que no hi hagi ningú que facin res diferent del que ja fan les mateixes entitats.”

5. Com valores l'evolució de l'atenció al client de les entitats financeres?

“Les entitats financeres estan anant massa ràpid. S'està digitalitzant molt tota l' operativa, per així, reduir costos laborals. Anem més cap a un assessorament més dirigit cap a la joventut, que penso que al futur, el jovent poc anirà a una entitat financera, però això significa deixar-se gent enrere. Arran de la pandèmia s'ha accelerat els conceptes de cita prèvia, atenció en uns horaris fixats per l'entitat i això ha servit per digitalitzar el procés cap a un món digital més ràpid del que hagués calgut.”

C) Entrevista individual amb l'informant nº 6, Néstor Galimany.

1 - Quina és o ha estat la seva vinculació professional amb les caixes d'estalvi?

“Vaig treballar en caixes d'estalvi durant disset anys i vaig veure que l'evolució del que era treballar a una caixa d'estalvi a l'inici fins al final de la meva etapa va canviar d'una forma negativa de manera substancial.”

2. Quina creu que ha estat o han estat els motius de la desaparició de les caixes d'estalvi?

“La mala regulació i supervisió del Banc d'Espanya, el fet de voler créixer deixant de costat els principis que s'havien marcat les caixes d'estalvi als seus inicis i el fet que es financessin molts temes públics només per un simple interès polític.”

3. Com va viure personalment aquest procés?

“D'una manera molt negativa, jo inclús al principi del procés havia d'anar a l'atur en dues ocasions, però finalment vaig marxar per decisió pròpia. Va ser una època nefasta i més quan veus que alguns (directius) marxen per jubilar-se i la resta hem de marxar per buscar-nos la vida.”

4. Com veu la situació actual de les entitats financeres?

“No ha canviat pràcticament res i no hem après res de la crisi del 2008. Si s'han canviat algunes coses però només de cara a façana. La SAREB va ser una cosa ruïnosa per a tots, menys per uns quants com va ser l'enfonsament de les caixes d'estalvi. Penso que podem tornar a viure situacions com la crisi del 2008 veient les polítiques que estan aplicant avui dia les entitats financeres.”

5. Com valoreu l'evolució de l'atenció al client de les entitats financeres?

“Cada vegada va a pitjor. Jo personalment intento mantenir aquesta atenció, però les entitats financeres elles diuen que si disposen d'atenció al client, però a la pràctica no fan ni el mínim intent.”

4.2. L'ENQUESTA

L'objectiu d'aquestes enquestes ha estat bàsicament conèixer la percepció de les persones grans davant d'aquest canvi en la relació amb les entitats financeres. Això em proporciona una dada real quantitativa que complementa la font de recerca anterior.

Totes les persones enquestades tenen més de 50 anys. Va ser aquest el límit inferior d'edat per tal de recollir resultats d'aquest sector poblacional que s'ha vist més afectat pel canvi que ha experimentat l'atenció al públic per part de les entitats financeres.

Si bé la gran majoria de respostes s'han extret mitjançant un Formulari de Google, donades les dificultats que un ampli sector d'enquestats té amb les noves tecnologies, també s'han hagut de realitzar enquestes en paper i transcriure les respostes al qüestionari digital.

Les preguntes formulades han estat:

- 1) Sexe:
    - a) Home
    - b) Dona
  - 2) Edat:
    - a) Entre 50 i 59
    - b) Entre 60 i 69
    - c) Entre 70 i 79
    - d) 80 o més
  - 3) Com valora el tancament massiu d'oficines per part de les entitats financeres?
    - a) Positivament. Era necessari
    - b) Negativament. Empitjora l'atenció als clients
  - 4) Com realitza les seves gestions financeres majoritàriament?
    - a) Utilitzo el caixer automàtic
    - b) Sempre vaig a l'oficina i m'atén un empleat/da
    - c) Ho faig per internet de forma autònoma
    - d) Ho faig per telèfon
    - e) Altres
  - 5) Com valora l'atenció al client abans que les entitats financeres tanquessin tantes oficines?
    - a) Molt bona
    - b) Bona
    - c) Normal
-

- d) Dolenta
  - e) Molt dolenta
- 6) Com valora l'atenció al client actual de les entitats financeres?
- a) Molt bona
  - b) Bona
  - c) Normal
  - d) Dolenta
  - e) Molt dolenta
- 7) Li agradaria tenir una atenció preferent per part de la seva entitat financera?
- a) Sí. M'agradaria
  - b) No. No ho trobo necessari

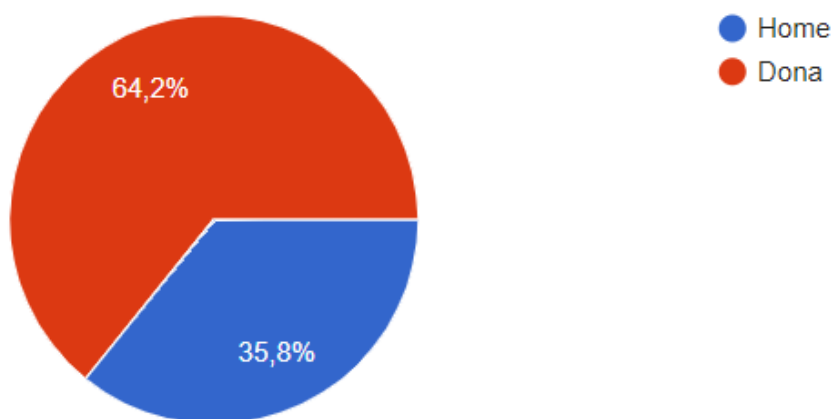
Finalment s'han obtingut 82 enquestes amb respostes correctes en base a les que es realitza l'estudi estadístic posterior que apareix a l'apartat Resultats d'aquest Treball de Recerca.

5. RESULTATS

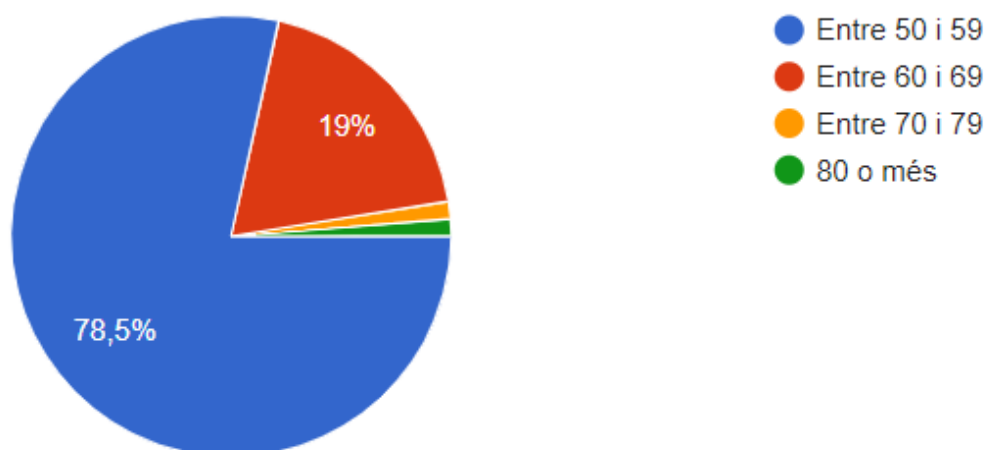
S'han recollit 82 respostes de l'enquesta realitzada a través de Google Forms.

A continuació s'exposen els resultats obtinguts per a cadascuna de les preguntes formulades:

1) Sexe:

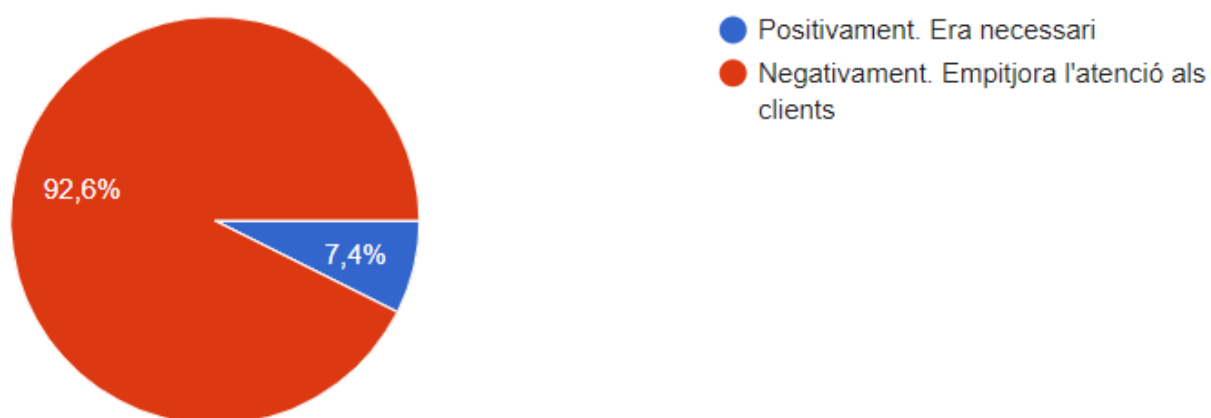

2) Edat:

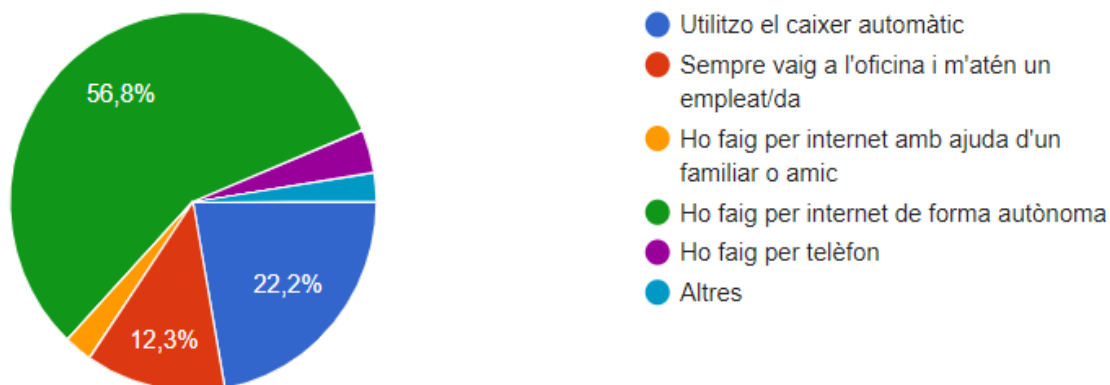

EDAT	%
Entre 50 i 59 anys	78,5%
Entre 60 i 69 anys	19,0%
Entre 70 i 79 anys	1,2%
80 anys o més	1,3%

3) Com valora el tancament massiu d'oficines per part de les entitats financeres?

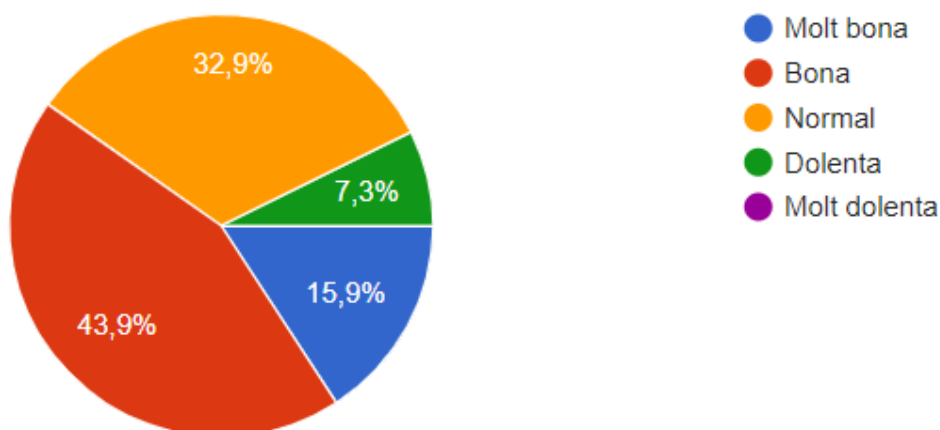

4) Com realitza les seves gestions financeres majoritàriament?

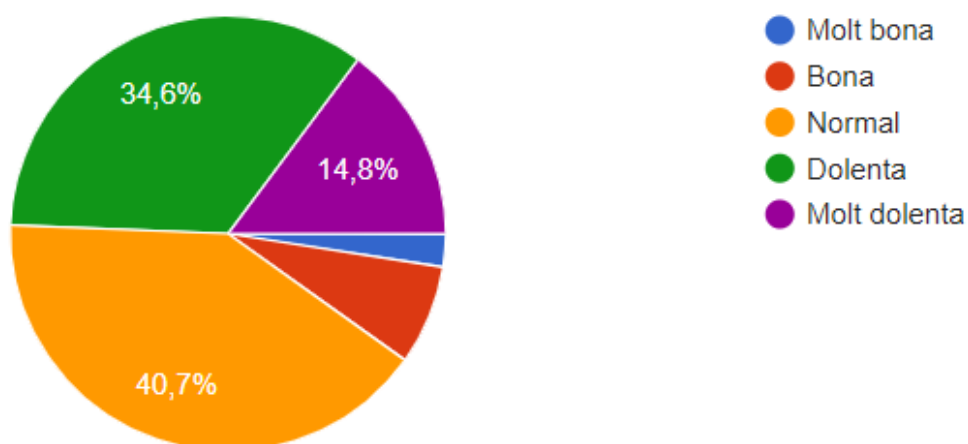

OPCIONES	%
Utilitzo el caixer automàtic	22,2%
Sempre vaig a l'oficina i m'atén un empleat/da	12,3%
Ho faig per internet amb ajuda d'un familiar o amic	2,5%
Ho faig per internet de forma autònoma	56,8%
Ho faig per telèfon	3,7%
Altres	2,5%

5) Com valora l'atenció al client abans que les entitats financeres tanquessin tantes oficines?

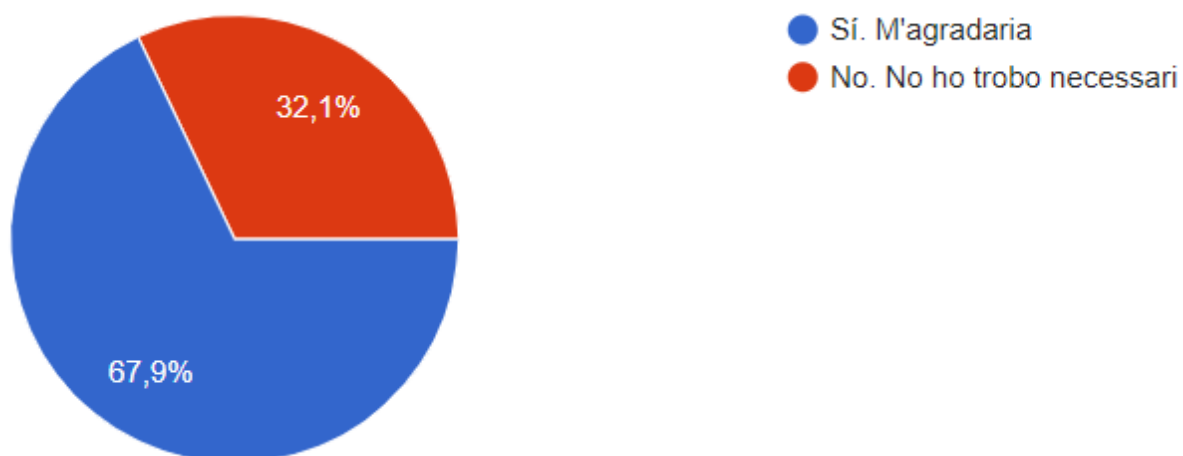

6) Com valora l'atenció al client actual de les entitats financeres?

OPCIONES	%
Molt bona	2,5%
Bona	7,4%
Normal	40,7%
Dolenta	34,6%
Molt dolenta	14,8%

7) Li agradaria tenir una atenció preferent per part de la seva entitat financera?

6. CONCLUSIONS

Després de treballar en la recerca de dades quantitatives i qualitatives relacionades amb l'àmbit d'estudi del projecte, he arribat a una sèrie de conclusions finals que poden agrupar-se en tres grans propostes o idees claus.

1. Descens molt significatiu del número d'oficines continuat en el temps

Com s'ha plasmat en el text del projecte, hi ha diferents fonts (vegeu fig. 2 i 3) que constaten el descens significatiu d'oficines a Catalunya. Per exemple, si ens fixem en la província de Tarragona, s'ha passat de vuit-centes trenta-set l'any 2008, a les dues-centes divuit oficines actuals, de les quals cinquanta-quatre són del BBVA, entitat que va absorbir l'antiga Caixa Tarragona.

2. Impacte negatiu en Stakeholders Externs, a nivell de clients i usuaris, especial ènfasi en la gent gran.

Les enquestes són molt contundents en els seus resultats, de tal manera que queda molt clar l'impacte negatiu que ha generat aquest tancament massiu d'oficines i aquesta nova manera de treballar que han aplicat les caixes d'estalvi en aquests últims anys. Com podem comprovar a les enquestes, un 90% dels entrevistats pensa que actualment l'atenció que reben per part de les actuals entitats financeres no és bona. Així mateix, un 60% dels enquestats han respost que abans del tancament massiu d'oficines l'atenció d'aquestes entitats financeres era una atenció bona o molt bona, i per això, com podem comprovar mitjançant l'enquesta, que aquest tancament massiu d'oficines en els últims quinze anys ha suposat un gran descens en la popularitat d'aquestes caixes d'estalvi.

Finalment, i com es pot comprovar als resultats de la tercera pregunta realitzada a l'enquesta, un 92,6% dels enquestats consideren que aquest tancament massiu d'oficines ha suposat un impacte clarament negatiu en la societat, provocant un empitjorament en l'atenció envers els clients

La percepció de la població envers el sector bancari ha canviat des d'una visió social a una totalment comercial amb prioritat pels interessos econòmics.

3. Impacte negatiu en Stakeholders Interns, a nivell laboral, generant destrucció massiva de llocs de treball i empitjorament de les condicions laborals dels treballadors actuals (pressió pels resultats, perfil cada cop més comercial, etc.)

A les entrevistes i a la taula de debat amb empleats i exempleats es manifesta clarament l'impacte negatiu sobre els llocs de treball, amb destrucció massiva d'aquests, en forma de jubilacions anticipades, acomiadaments o deslocalitzacions, inclús algunes baixes voluntàries derivades de la pressió laboral a la qual es veien sotmesos.

Com es pot comprovar en algunes de les respostes dels antics treballadors de Caixa Tarragona que han estat entrevistats, ells mateixos reconeixen que, en un futur no gaire llunyà, el mercat de les entitats financeres serà només de dues o tres entitats i que, cada cop s'anirà treballant d'una manera més impersonalitzada. Tot estarà molt automatitzat i aquesta nova manera de treballar no tindrà res a veure amb la manera en què s'havia treballat anys enrere. Aquest fet suposarà que el client hagi de fer de treballador, en comptes de client, ja que el tracte que hi ha actualment és molt impersonal i això està fent que s'estiguin deixant molta gent enrere, especialment la d'edat avançada.

Com podem observar, l'actual treballador del BBVA, que també ho va ser de Caixa Tarragona i que va experimentar la desaparició de l'entitat, afirma que va viure el procés en diferents etapes: En una primera van fusionar-se diferents caixes locals i des d'aquell moment ja es va perdre l'essència de caixa propera al client. A la segona fase, una vegada ja havien estat absorbits per BBVA, reconeix que també es va perdre l'essència de caixa d'estalvi. Finalment, a la tercera fase, i ja passats uns anys després de l'absorció, s'ha adonat que l'actual discurs que manté BBVA no té res a veure amb el discurs que es tenia a Caixa Tarragona.

Finalment, com podem llegir a l'entrevista de l'últim informant, ell mateix reconeix que no s'ha après res de la crisi del 2008. Sí reconeix que s'han canviat coses, però que només han estat coses de cara a la façana. També ens alerta que, veient les polítiques que estan aplicant les entitats financeres en aquests últims anys, no descarta que puguin tornar a produir-se situacions com la crisi financera que va patir Espanya citada anteriorment.

7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Bernad Morcate, C. (2017) Reestructuración de las cajas de ahorros: evolución del número de oficinas 1986-2013. *REVESCO. Revista de Estudios Cooperativos*, Nº 125, pp. 7-23. DOI: 10.5209/REVE.57061. (Valcelss, 2005)

Cabana i Vancells, F. Caixa Tarragona (1952-1995). Enciclopèdia.cat.
https://www.enciclopedia.cat/caixes-i-bancs-de-catalunya/caixa-tarragona-1952-1995#anchor_-expansi--3

Caixa Bank Research: *Ley de fundaciones bancarias: la refundación de las cajas*.
<https://www.caixabankresearch.com/es/economia-y-mercados/mercados-financieros/ley-fundaciones-bancarias-refundacion-cajas>

Caja Castilla-La Mancha. (2023, 30 de septiembre). *Wikipedia, La enciclopedia libre*. Fecha de consulta: septiembre 30, 2023 desde
https://es.wikipedia.org/w/index.php?title=Caja_Castilla-La_Mancha&oldid=154196668.

Cosano, R. (17 de diciembre 2023). Tarragona tiene menos bancos que la España vacía. *Diari de Tarragona*.

Editorial - Diversos autors (8 d'octubre de 2023). El canvi de paradigma bancari. *Diari Ara*.

Banco de España (2011). *Evolución y reforma de las cajas de ahorro*.

Fons de Reestructuració Ordenada Bancària. (2023, 6 de juliol). *Viquipèdia, l'Enciclopèdia lliure*. Data de consulta: juliol 6, 2023 de
https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Especial:Citau&page=Fons_de_Reestructuraci%C3%B3_Ordenada_Banc%C3%A0ria&id=32181827&wpFormIdentifier=titleform

Historia de las cajas de ahorros españolas. (2023, 18 de diciembre). *Wikipedia, La enciclopedia libre*. Data de consulta: diciembre 18, 2023 desde
https://es.wikipedia.org/w/index.php?title=Historia_de_las_cajas_de_ahorros_espa%C3%B1olas&oldid=156093649

Monte de Piedad. (2022, 8 de mayo). *Wikipedia, La enciclopedia libre*. Fecha de consulta: mayo 8, 2022 desde
https://es.wikipedia.org/w/index.php?title=Monte_de_Piedad&oldid=143398934.

Muntanya i Martí, Ma. Teresa. (2014). *La Nostra Caixa un sentiment*. Edicions de l'Obra Social Caixa Tarragona.

Piulats Achiaga, J. (2019). *Auge y declive de las cajas de ahorros*. Trabajo fin de grado. Grado en ADE. Colegio Universitario de Estudios Financieros.

Riu, N. (7 juny de 2023). *El edificio que simbolizó el poder financiero de Tarragona, en venta*. Diari de Tarragona. <https://www.diaridetarragona.com/tarragona/el-edificio-que-simbolizo-el-poder-financiero-de-tarragona-en-venta-ca15518820>

Selectra. *¿Qué ha pasado con las cajas de ahorros?* <https://selectra.es/finanzas/cajas-ahorros#extincion-cajas-de-ahorros>

<https://www.diaridetarragona.com/tarragona/la-diputacion-de-tarragona-confirma-la-compra-del-edificio-de-caixa-tarragona-BC18383750>

<https://www.lavanguardia.com/local/tarragona/20240130/9509333/diputacion-tarragona-comprara-edificio-antigua-caixa-tarragona-4-5-millones.html>

8. ANNEXOS

ANNEX 1. ENLLAÇ ENTREVISTES:

https://drive.google.com/drive/folders/1VrSHg7Edey7m1jamPmTsfYF_n_Atq9QZ